

Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar
Képzőművészeti Intézet

„Az Üres Tér működése 2008 és 2011 között”

Szakdolgozat
2012.

Konzulens:

Ádám Zoltán
PTE MK
Képzőművészeti Intézet
Adjunktus

Készítette:

Kanics Dorottya
PTE MK
Képzőművészeti Intézet
Festőművész szak

Az Üres Tér működése 2008 és 2011 között

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
1. Kesztyűgyár	8
2. Zsolnay-gyár, Szikorszky-ház	11
3. PEN - Pécsi Egyetemi Napok	13
4. Média Háború	13
5. Vidámpark	14
6. Remek Ház	17
7. Tejipari romantika: MIZO Gyár	17
8. Hősök tere	19
9. Pécsi szégyenfal	25
10. Jelenlét edzőtábor	27
11. Kioldások Vidámparkja	30
Összegzés	49
Illusztrációk jegyzéke:	50
Irodalomjegyzék:	71

Bevezetés

A kipusztuló félben lévő embertípusnak - akit a művészettörténetben mindeddig a szellem emberének neveztünk, és akiről a művészetek világában tanúságokat teszünk - ismertetőjegye az, hogy képes elvonatkoztatni önmagától. Hogy el tudott fogadni, tovább tudott vinni önnönmaga egyoldalúságain túlmutató megfontolásokat. Hogy a maga mértékén túl talált eszményeket, léptéket, arányt, anyagot és eszközt, amellyel az önmagánál „többet” kifejezhette. A „magamnál tovább nem jutottam” kimondása – bár szélsőségesen individuálisnak tűnik, általános emberi lehetőségről szól, kollektív élményről, ami – mert egyéni élményen alapul, tanulsága mindenkinek, aki – mondjuk - Babits korából vesz mintát. Lehetséges, hogy mielőtt a világnak vége lenne, a szellem nevében vissza kell majd térni az intolerancia bizonyos formáihoz, amelyben az egyes ember szemléleténél (ízlésénél) magasabb rendű összefüggések tükröződnek.

A jelen művészetének meghatározó princípiumait a hetvenes években találták meg, a posztmodern korszak végén, ahol a tér-, kulturális és idő-kapcsolatok a gazdasággal karöltve hozták létre a "globális" civilizáció körvonalait. Az ezredfordulás nemzedékek számára az a semmilyen térképen nem szereplő és senki által fel nem mérhető kiterjedésű kontinens, amit az informatikai fejlődés létrehozott, a hálózatok világa jelzi egy "újabb kor" kezdetét.

Számosan úgy emlegetik ezt a kezdetet, mint mondjuk az Amerika felfedezésével azonos "ugrást" a civilizáció történetében. A gazdaság, a piac, a szórakozási szokások végtelen számú eseményei a nagy tömöríthetőségű adathalmazok segítségével hívhatók elő, a hang és képhordozó eszközök az elektronikus médiumok felhasználói felületeinek összekapcsolásában jelennek meg. A hálózatos technológiákkal kiteljesedő "szolgáltatás" a szórakozást nagyfogyasztói szintre emeli.

Ezen a kibernetikus horizonton a hierarchikus szerkezetek megszűnni látszanak. A mediális kommunikáció számára nincs központ tehát, és nincs periféria, mert minden *központtá* válik, amelyben éppen "tartózkodunk". Valamiféle szándékolt és tervezhető egocentrizmus jelent meg, amely a "kognitív zajban valósítja meg önmagát". Ez a "zaj" (*Alapzaj* címmel a pécsi egyetem *Művészeti Karán*, 1997-től évenként szerveztek a kérdéskörben tájékozódó-tájékoztató szimpozion) a kommunikáció előfeltétele, amely az információt adó vagy vevő személyt aktuálisan körülveszi. Az egyéni reakciók csökkenthetik vagy fejleszthetik ezt a zajt. Nincs más csak a szokás és a divat, minden a

nyilvánosság előtt zajlik. Az utánpótlás sűrű közege ez, megnyilvánulásai esetenként virtuális megjelenésük ellenére is stílussteremtők, és nem is csak a "virtuális kontinensen", hanem a valóban és szenzuális minőségükben is „reális” valóságban.¹

Be kell látni ugyanakkor, hogy ennek a dimenzióknak a fejlődése összefügg a mindenkori innovációs készségek jelenlétével (kreativitás) és adatfeldolgozó, válogató, kombináló készségével, nem is teljes függetlenségben a közvetített tartalmaktól, minőségektől. Ez a közeg mai dokumentumait szemlélve valóban behálózza nemcsak a virtuális, hanem a valóságos tér egészét is, valóságosan is, virtuálisan is elér az elképzelhető kiterjedés legtávolabbi pontjáig. A vétel és a kapcsolódási aktivitás kérdése nyitott lehetőségként áll előttünk, a civilizációs centrumokban már "*net függőségek*" alakultak ki, miközben a perifériákon még csak "*ismeret*" sincs ezekről a lehetőségekről.

Valamiféle legújabb kori földi "*fekete lyuk*" ellenállhatatlanul szívja magába a különbözőségeket és a legjobb úton vagyunk afelé, hogy a virtuális tér "alapzaja" tudatunk részeként lesz folyamatos kapcsolatban az elemi fizikai és szellemi cselekvések mozgatóival, csakúgy, mint az elvont gondolkodás logikai sémáival.

A felidézendő alkotócsoporthoz működése közben számot kellett vetni avval, hogy a hagyományos műformák továbbélése mellett ezen a határon fogalmazódnak a művészet végéről szóló újabb prófécia is. Vannak megfogható, maradandó ütemek, talán személyes tapasztalással is alátámasztható élményforrások, melyeknek egymásra következése és kapcsolataik (a történelemben is) elképzelhető rendszerek meglétére emlékeztetnek majd.

Az ilyen, szokatlan típusú alkotási folyamat nem lehet lezárta, hanem újra s újra végbemegy. Eközben függ a technika jóvoltából rendelkezésre bocsátott eszközöktől – ez eddig evidencia - de függ attól a vitatott kerettől is, amit a társadalom szab meg működési közegként. Ezt bizonyos határokon belül át lehet lépni. Ha ezt az átlépést elismerik, akkor paradigmaváltásról beszélünk. A választott periódusban pedig bekövetkezik mindaz, amiről szólni szeretnék. Bekövetkezett egy jelentős paradigmaváltás. Mivel az „üvegszárítót” (Duchamp) inkább tekinthetjük tettnek, mint pusztán műnek, kijelenthetjük, hogy vele az önreferencia mint műveleti stratégia bekerült a művészet területére. Az önreferencia pedig gondolat, amely a mű meghatározó alakító eszközeként egyszerre szenzuális szélsőség, egyszerre mentális-spirituális társadalmi termék is, amelynek szemantikai és szintaktikai rendezettsége felől

¹ Harmati Gergely: A hetedik kontinens, az Eldorádó. Magyar Nemzet, 2000. május 27. 23.1

a legkevesebb kétség állítható.

A műtárgyorientációs modern tendenciák ellentmondásos helyzetbe kerültek, bizonyos műtípusok átmenetileg elveszítették érvényességüket és evvel kapcsolatban nincs segítsége a kutatónak sem, amit nem őriztek meg publikációk, nem kerültek múzeumba, az nagy valószínűséggel nem is maradt meg a közösség számára. Az általunk e helyt szóba hozott művek közül keveseknek „jutott” a múzeumi értékőrzés rangja. Ez, mintha a jelenkor művészetének tárgyait nem is illetné meg. A történelem „intézi” úgy, hogy önkorlátozóan le kell mondanunk bizonyos művek értékeléséről. Más szóval itt szerzünk tanúbizonyságot arról, hogy amely műtárgyakat dokumentációja, vagy gyűjteménye nem lesz a közösség számára megragadhatóvá, nagy sebességgel tűnik el a szemünk elől.

A vizuális művészetek korszerű nehéz fegyverzetét felgyűjtő és előállítását provokáló arzenálokban a hagyományos értelemben vett festészet manapság részlátványként, mintegy mellékesen mutatkozik igen gyakran. A változások irányait valószínűsítő nagy szemlék, Velence, Kassel, a monumentális amerikai monstrék megengedik ugyan a festészet jelenlétét, de a teoretikus ítélet legújabb kori alakzataiban a korszak reprezentációjához általában nem ebben keresik és/vagy találják meg az érdekes érveket. Hogy mi van azon a helyen, ahol mindeddig a festészetnek olyan kitüntetett szerepe volt? A művészet szavatosságát a műszaki vizsgák módján firtató demonstrációk, rendszerelméleti levezetések, a test lehetséges jövőjével kapcsolatos virtuális prófécia, a *crossover* tendenciák bekövetkezéseinek precíz vizsgálata, a digitalizált mediális tér mátrixokra hajazó alternatívái, a *cool club* kultúra szálai között tényleg furcsa táblaképet emlegetni. Az harc a szereplés terepéért, a kedvezményezett helyzetek szűkössége vagy éppen az érdekérvényesítés szempontjából alapvetően eltérő pozíciók olykor nincsenek tekintettel a minőségre. A távolság a képzőművészeti mozgások középpontjától, a kritikai érdeklődés motiválatlansága sem kedvező körülmények. Ahol a személyes ítéletnek és az ízlésnek olyan jelentősége van, mint a művészeti teljesítmények megítélésénél, ott óhatatlanul komolyabb marketing módszerek kívánatosak az észlelhetőség küszöbértékeinek fokozására. A rokon-, és ellenszenveknek, vagy éppen művészetpolitikai szempontból súlyozott megfontolások mellékessé is tehetik ezeket, hiszen ezek nem a „centrális viselkedés” (cool, trendi, könnyűkezu integrációk, mediális - technikai tökéletesség, stb.) sikerképző szabályai szerint lendülnek mozgásba. (Miközben a piaci regisztrációt is természetesnek vélik.)

Megvan ezekben a munkákban a társadalmi viselkedést javítani szándékozó tetterő, a kíváncsiság, és valami kétségtelenül hatékony filozófiai jellegű igényesség is, ami a tényleges létrehozás és valóságos érzéki viszonylatok észrevételére, az élmény ma furcsa mód hagyományos talapzatára épít. De éppúgy megvan a művekben a „vidékiségnek” a „fővárosinál” esetenként nemesebb értelme is, amennyiben a kitörés, és elsődleges mozdulatok megelőzik a megfontolás és körmönfont érvelés sémáit. Már amennyiben e közvetlenebb kifejezésben szorosabb kötődések, erősebb egzisztenciális és érzéki érdekek is megszorulhatnak. Az élet és annak eseményeit eredményező, azokat körülvevő indulatok egyebek mellett műalkotásokba is vándorolhatnak. A művészettörténet és elmélet a jelentésadásnak és jelentéskeresésnek nagy hagyományát, és hallatlanul differenciált módszertanát is létrehozta. Ezek mindegyikében rögzítve van a hely, a történelmi tér és idő, az alkotó személyiség éppen adott életfeltételeinek, valamint a kulturális konvencióknak, esetleg nemzedéki hovatartozásnak a jelentősége. *(Aknai Tamás útmutatásai alapján)*

Írásom célja egy történeti dokumentáció lejegyzése, amely a pécsi alternatív művészeti élet egyik csoportját, az Üres Tér Társulatot, a társulat munkáját mutatja be megtörtént események alapján. Teljes összegzést nem áll módomban közölni, minthogy a társulat még mindig aktív, s tevékenységébe csak 2008 októberében csöppentem bele. Írásomat főként személyes beszámolóim alkotják a velük töltött időben történő alkotási folyamatokról.

A társulat 2004-ben alakult, eredetileg a Leőwey Klára Gimnázium színjátszó csoportjaként működött, később függetlenedett az iskolai keretektől, és a Csontváry Múzeum alatt elhelyezkedő Dante nevű helyen folytatták munkájukat tovább. Megalakulásukkor a társulatot az Ensemble névre keresztelték, ez a francia szó a kollektív alkotói folyamatra utalt. Az alapító tagok Körösi Márk és Horváth Gáspár volt, később csatlakozott hozzájuk Tasnádi Zsófia is. Az Üres Tér elnevezést 2005-ben Peter Brook, angol rendező alapműve után adták maguknak:

„Vehetek akármilyen üres teret, és azt mondhatom rá: csupasz színpad. Valaki keresztülmegy ezen az üres téren, valaki más pedig figyel; mindössze ennyi kell ahhoz, hogy színház keletkezzék.”

(Peter Brook: Az üres tér)

2005-ben Tasnádi István: Phaidra című darabjából készült előadásukkal

megnyerték az Országos Diákszínjátszó Találkozót, 2006-ban az előbbi szerző Közellenség című drámájának előadását már sok helyre meghívták, az ODT-n szintén a döntőig jutott, játszották Dombóváron és Budapesten is, a Dantéban, a Széchenyi téren a POSZT ideje alatt, a Francia Nyelvű Diákszínjátszó Fesztiválon, a Pécsi Horvát Színházban. 2006-ban az Üzenetek a palackban című kollektív alkotással eljutottak egészen Franciaországig, az Avignoni Színházi Fesztiválra, de előadták még sok helyen, többek közt a Pécsi Művészetek Házában és a Budapesti Pszinapszis Fesztiválon, a pécsi Lépcsőházban és a Bázis Galériában. 2007-ben a Tamási Áron Énekes madár című drámájából készült előadás már három hónapig szerepelt a pécsi Harmadik színház műsorán, mint választható bérletes előadás, de játszották még a Kaptárban a pécsi romszínházban, a Dantéban, a Bázis Galériában is. 2008-as darabjuk Egressy Zoltán Baleset című drámájából készült, ezt is sikerült külföldön bemutatniuk, Berlinben a Russisches Theater-ben, Budapesten a Színház Ünnepen, és a Függetlenek Éjszakáján, és Pécsen több helyszínen is (Labor, Bóbita Bábszínház, Harmadik Színház, és - a Poszt off-off keretein belül - a Leőwey Klára Gimnázium).

Kőrösi Márk elmondása szerint az általános színházi felfogástól való elszakadást a Schilling Árpád vezette komáromi tábor jelentette számára, ami 2007. június 9–25. között volt a Csillagerődben. Céljuk az volt, hogy néhány alapkérdést körbejárjanak: Ki vagyok? Mit akarok kifejezni? Hogyan tehetem meg ezt? Mi a célom a befogadóval? Feladatokon, elmélkedéseken, beszélgetéseken keresztül próbálták meg felszabadítani a szabad akaratot, a megszokott előadási formákat, cél volt megbarátkozni önmagukkal, a szabályokkal, elemezni a tér adta lehetőségeket, a közösség kérdését körbe járni, a függetlenítést gyakorolni, ötperces színházat csinálni a következő elemeken keresztül: tér, düh, vágy, realizmus, absztrakció, és persze feladat volt még a néző meghódítása is.

Ennek a gondolatfrissítő tábornak köszönhetően fogalmazódott meg a Bázisprogram terve, amelynek célja egy mobil alkotókör kialakítása volt közös alkotási folyamatokon keresztül, ahol színészek, zenészek, képzőművészek, fotósok, videósok dolgoztak együtt. Ezeket az összművészeti munkákat színházi eszközök fogták össze. A kísérletek 2-3 havonta történtek meg elhagyott, használaton kívüli épületekben, vagy az utcákon és a Pécsi Egyetemi Napokon. Mindegyik helyszín szokatlan, látványos tárgyi installációkkal, fényfestéssel telt meg, és ez az átalakult tér performanszokkal, zenével, történetekkel lett újra élő és izgalmas. Más alkalmakkor utcaszínházi produkciókkal, látványos felvonulásokkal állították meg az utca emberét.

1. Kesztyűgyár

2008.október 5-19.

Az Üres Tér Egyesülettel 2008 októberében ismerkedtem meg, mikor is a Művészeti Karon tanuló diákok között szóbeszéd tárgya lett, hogy az egyik diáklány (Czimbalmos-Kozma Andrea) szörmével bélel ki egy fürdőszobát egy elhagyott gyárban. Utánakérdeztem, hogy miről is van szó, mert régóta vonzódok letűnt korok elhagyott, porosodó ipari létesítményeihez. (A vonzalom Budapesten töltött éveim alatt alakult ki, mikor műterem lehetőséget kaptam a Tűzoltó utcai Tűzraktér nevű helyen, ami szintén ilyen jellegű hely volt.) Megkerestem Andreát, aki segítőkészen adott egy telefonszámot, ahol kapcsolatba léphettem a szervezőkkel. A telefont Tasnádi Zsófia vette fel, és örömmel fogadott minket (engem és Korányi Barnabást) a helyszínen, melyről kiderült, hogy a nagy múltú Pécsi Kesztyűgyár egyik cserbenhagyott épülete. A létesítmény bejárata egy kisebb méretű zöld vaskapu volt, amely a tettyei városrész egyik keskeny utcájából nyílt, közel a belvároshoz. Három szint, s szintenként körülbelül 150 négyzetméter, telepakolva asztalokkal, székekkel, polcokkal, sok hatalmas doboz szörmenyesedékekkel, szabásmintákkal, lámpákkal, cérnákkal, gombokkal, szegecsekkel, tömőanyagokkal, vállfákkal, és felismerhetetlen jellegű ipari kellékekkel. Rendetlenség és kosz volt. Ez a legtöbb embernek lehangoló, és ijesztő állapot, de nekünk maga volt a Kánaán. A terepszemle után megkérdeztük, hogy mi is történik itt tulajdonképpen. Megtudtuk, hogy az épület a Kreatív Start Ingatlanhasznosító és Szolgáltató Kft. kezelésében van, és Löffner Györgynek köszönhető, hogy lehetővé tette itt számunkra a munkát. Az épületet ugyanis hamarosan elkezdték felújítani egy nyertes pályázat keretein belül. A tervek szerint kreatív vállalkozásokat befogadó inkubátorházként fog működni. Mi pedig lehetőséget kaptunk, hogy két héten keresztül az épületet birtokba vegyük, és szinte egész tartalmát felhasználva alkossunk benne. A művészeti vezető Körösi Márk, tájékoztatott minket, hogy ez egy nyitott összművészeti akció, várják a képzőművészeket, hogy installációkat hozzanak létre az itt található tárgyakból az itteni terekben, várják a zenészeket a hanggal való hangulatkeltés céljából, ők pedig rendelkeznek egy színjátszó csoporttal, akik majd interaktív performanszokkal dúsított tárlatvezetést nyújtanak a műhelymunka végén. Az esemény megvalósítására két hetünk volt, addig majdnem minden nap ott voltunk és dolgoztunk. Közben egyre több művésztanonc szállingózott oda az egyetemről. Hamar híre ment a dolognak, mert nem túl nagy a nyüzsgés a pécsi

alternatív művészeti életben, ezért ez az akció igazi pezsgést vitt addigi megszokott, zárt, műtermi munkáink magányába.

Pakolással, takarítással, a tárgyak rendszerezésével kezdtünk, valahogy úgy alakult, hogy nagyjából mindenki kinézett magának egy helyet, amit a bejáratnál lévő alaprajzon bejelölt a nevével, és egy egytípusú tárgyat - azt gyűjtötte egybe, az akkumuláció hatásos és látványos formáját választva.

Jómagam a középső tér legnagyobb szobáját szemeltem ki, ami teli volt pakolva vasszerkezetekkel, bútorlapokkal, teli nehéz szőrmés dobozokkal. A tér csupaszítása és tisztítása több napot vett igénybe, de szerencsére mindig volt valaki, aki segített, ezért is volt nagyon jó a hangulat, mert kölcsönösen segített mindenki mindenkinek, nem volt irigykedés vagy szórtan magányos alkotás, a közös munka mindenkiben felszabadított valami energiát, ami folyamatosan generálta magát. Számomra a legizgalmasabb anyagok természetesen az élénk színekben pompázó egykor valódi állatok részét képező szőrme-cafatok voltak. Ebből tetemes mennyiség állt rendelkezésre. 2006-ban volt a Műcsarnokban a Dreamlands Burn-Álmok égő tájain Kortárs képzőművészet Észak-Európából elnevezésű kiállítás, ahol is nagy hatással volt rám egy mű, mégpedig Jacob Dahlgren: The Wonderful world of Abstraction: 32 000 selyemszalagból állt amelyek egy 5,5 x 5,5 x 4m-es térben voltak fellógatva, úgy, hogy a szalagok kb. tíz cm-re helyezkedtek el egymástól. Az installáció interaktív volt, csalogatta a nézőt befelé a színekavalkád-mezőbe, amiben az ember elvesztette a térérzékelését, ezért ijesztő is volt, kicsit klausztrófób hatású, de ugyanakkor izgalmas és játékos élményt nyújtott. Gondolom innen jutott eszembe a szőrök elhelyezésének módja, hogy egy szőrme-dzsungelt képzek, és fellógatom őket. A darabok hosszúkásak voltak, csak röviddek, ezért össze kellett kötözgetni őket, ebben is sok segítséget kaptam, pedig igen fullasztó tevékenység volt, mert a szőr szállt mindenfelé, de főleg az ember orrába és torkába. A plafontól kicsit lejjebb pedig felerősítettünk egy dróthálórácsot, amire aztán felkötözgettük a színes liánokat. A mű teljes kiterjedése körülbelül 120 négyzetméteres volt. A színes erdő közepén pedig kimetszettem egy fekete szőr oldalú, aljú, tetejű kör alakú teret, amit részvétkapszulának neveztem el. Itt lehetett elküldeni együtt érzésünket a sok divatból legyilkolt állatért, amelyeknek aztán itt hagyták a prémjét az enyészetnek, tehát haláluk értelmetlen volt, itt bocsánatot kérhettünk a lelküktől az emberiség nevében. A performansz napján pedig állatjelmezbe bújt zenészek keveregtek az erdőben, fokozva a hangulatot.

Knyihár Bence egy széket vastag rétegben körbetekert cérnával, majd az

összegyűjtött gombokból egy gombeső imitációt készített: különböző hosszúságú cérnákon gombok lógtak a plafonról, alattuk a padlón pedig egy gomb-mozaik pocsolya helyezkedett el, amire ráfeküdve szembe kapta az ember a gomb-szemerklést. Kerner Miklós a cérnatáncoltatás nagymestere lett, ami abból állt, hogy kb. tíz cérnavéget a kezébe fogott, a cérnákat a földre helyezte, és különböző ritmussal rántotta, és húzta le a spulnikról a szálakat, érdekes hangélmény és szokatlan vizuális hatást keltve. Korányi Barnabás összegyűjtötte az épületben fellelhető összes széket, és egy olyan láncot fűzött belőlük, amely a szék azon mozgását imitálja, amikor kihajítják az ablakon, tehát egy fordulat-mozdulat-képsorozatot, amely egybeért az egyik emeleti ablakból kifelé egészen a földre, a bejárat elé. Ugyanezt tette a kiüresedett szőrmehulladékos papírdobozokkal is. A szőrtapétázást még sokan választották Czimbalmos-Kozma Andin kívül, aki egy WC-t is bevont vele (5.kép) Klárik Balázs is otthagya kéznyomát: egy kis szobában egy falat bevont piros szőrrel, amiben egy bekarikázott fekete szőrből kirakott nyitott tenyér szerepelt. Szobája többi részén pedig salgó-polc - fémszerkezetes, csavarozható elemekből készített - installációja szerepelt, amelyet nem a szokott forma szerint rakott össze. Sípos Emőke és Morvai Vica pedig az egyik mellékhelyiség ajtajába varrtak egy hatalmas, sötét, ember nagyságú vaginát, amin újra és újra meg lehetett születni, ki-bemenni, belül pedig egy cseh Erasmus ösztöndíjas lány Monica Kozliková munkája volt látható: a fal síkját nem lehetett látni, azt nagy gyűrött papírlapokkal fedte el, sötét volt, pár mécses égett csak, a főszereplő pedig három különböző méretű cérnával sűrűn áttekert szörgolyó volt: körülbelül egy 20, egy 30, illetve egy 50 cm átmérőjű labdacs.. Az alagsori nagy térben még volt rengeteg szabásminta, amik közé Joó Irma szőrmékből összeszerkesztett állatokat rejtett, Kéri Katinka enyvvel kikeményített néhány nyersvászon kabátot, amikbe ettől élet költözött, és úgy akasztotta fel egy szobában, mintha lebegnének. Ennek a térnek a másik oldalán egy francia diáklány, Charlotte Nguyen egy széket feszített a levegőbe, amit a ventilátor szele felkap, a falra pedig a vénasszonyok nyara felirat került gombokból kirakva. A legfelső emeletre érve, egy kis WC-ben színész lányok zavarba ejtő vagina-monológjaikkal szórakoztatták a vendégeket, majd következett az ajtókból összeállított installáció, ami valamiféle egyensúlyzavart okozott a nézőben, minthogy megszoktuk, hogy az ajtók egyenesen állnak mindig előttünk, itt pedig eldöntve, megfordítva, élére kisúlyozva helyezkedtek el a térben ez Thorday Filoména munkája volt. Majd neon csövek összeragasztva adták a következő akadályt, és itt helyezkedett el a doboz-zuhatag eleje is, ahol a kartondobozok egy ablak előtt tömörültek hogy

kiférhessenek azon. Az utolsó tér pedig a szalon volt, ahol zenészek festették alá a hangulatot, a közönség kényelmesen megpihenhetett a szőrrel bélelt kartondobozokból kialakított fotelekben hogy kellemes körülmények között dolgozza fel az élményt egy pohár ital mellett.

Az esemény végeztével kicsit csalódottak voltunk, hogy vége a közös intenzív alkotási folyamatnak. Soha sem szerettem a határidőket, de most mégis pozitívan ítélt meg, hogy ilyen sok remek dolog történt ilyen rövid idő leforgása alatt. A magányos alkotásban sokszor nincs kitűzött cél, ezért néha olyan értelmetlennek tűnik. Itt pedig minden olyan pikk-pakk történt, kitaláltuk, megcsináltuk, sikerült, lefotóztuk, levideóztuk és van egy használható anyagunk. Nem szerettem volna abbahagyni.

Volt két napunk hogy összepakoljunk, én mentettem mindent, ami menthető, elpakoltam az egész installációm, hátha még felállíthatom valahol valamikor. Persze az óta sem került rá sor. Ez egyszeri és megismételhetetlen alkalom volt, a művek is mind hely-specifikusak voltak, ott készültek helyben az ott talált anyagokból. A közönség is dúsabb volt, mint egy kiállítás megnyitón egy képzőművészeti galériában, minthogy szórólapoztunk a környéken beszélgettünk az arra járókkal, kiplakátoztuk az ajtóra, hogy mi történik itt, szeretnénk volna, hogy a gyár régi dolgozói is eljöjjenek nosztalgiazni, meg a performerek rokonai, ismerősei, barátai iskolatársai is. Tehát egy izgalmas, eredményes közösségi művészeti akció volt rendhagyó formákat öltve. Visszatérve a műterembe minden kihalt, és lehangoló volt.

Vissza szerettem volna menni. *(1-9. kép)*

2. Zsolnay-gyár, Szikorszky-ház

2008. december 1-7.

A Bázisprogram következő helyszíne Pécs egyik legnevezetesebb, nagy hagyományokra visszatekintő gyára a Zsolnay-gyár egyik épülete, ami annak idején óvodaként funkcionált. Az esemény alakulása itt már szervezettebben folyt, a Kesztyűgyárban ugyanis volt egy tábla, ahova mindenki felírta az e-mail címét aki értesülni szeretett volna a következő eseményről. Így már egészen szép kis csoport gyűlt össze a meghirdetett terepszemlére. Jöttek új emberek, és a kesztyűgyárból ismerős alkotók is fürkészve nézték a tereket és a tárgyakat, itt már nem volt az a nagy mennyiségű elhagyott ipari hulladék, mint az előző helyszínen, de azért lehetett találni

izgalmas darabokat. Az épület viszont érdekesebb tagolású kastélyra emlékeztető hely volt. A bejárás nem volt olyan aktív, mint a Kesztyűgyárban, gondolom köszönhető ez a hidegnek, minthogy itt sem volt fűtés és már eléggé fagyos hideg tél volt. A bejutás sem volt egyszerű, mert volt porta, ott volt egy lista ahol az alkotók neve szerepelt, akik jelentkeztek az alapján lehetett bebocsátást nyerni. Nem volt nyüzsgés, nem is voltunk minden nap ott, mindenki pár óra alatt összerakta az installációját, amíg bírta a hideget, aztán meglepetésnek otthagya és elment. Ezáltal a tér nem lett olyan tömött, mint a Vincze utcában. A legszebb térre gyorsan szemet vettem: gyönyörű hatalmas, igazi mesebeli műteremablaka volt, a belmagasság is legalább 3,5 m, és gyönyörű rálátás a gyárra és azon túl a Mecsek oldalára, még a Havi-hegyi kápolnára is. Beleszerettem. Évfolyamtársaimmal (Vértesi Alíz, Korányi Barna, Ormay László) tanakodva, a tökéletes térbe, egy tökéletes tárgyat, egy gömböt képzeltünk bele. Először törött porcelán- darabokból akartuk kirakni, de kevés volt hozzá az anyag. Ezért azon kellett gondolkodni, hogy költségvetés híján milyen anyagot lehetne szerezni, ami e helyszínen is reprezentatív tud maradni. Budapesten megismerkedtem a Recycling Misson nevű csoporttal, ahol egyszer láttam egy félgömböt kerékpár-felnikből - gondoltam, ha félgömböt lehet belőle csinálni, akkor egész gömböt is. Végigjártuk a pécsi bicikliboltokat, és elkértük a már hulladéknak minősülő abroncsokat, amiket lecsupaszítottunk, sikeresek véletleneknek köszönhetően már az első összerakás szép szabályos gömbölyded formát mutatott. Azután bevontunk az ott talált pausz- papírral, és azután belehelyeztünk egy reflektort, és gyönyörködtünk az eredményben. A mű sikerességét mutatja az is, hogy a későbbiekben még többször is felhasználásra került, több utcai performansz során, úgy, hogy az aljára kerekeket szereltünk, és úgy gurították furcsa fehér ruhás színészek, zenészek, akrobaták a Király utcán a Média Háború elnevezésű eseményen, vagy színesre festve cipeltük a pécsi peremterületén élő gyerekekkel a Hősök terétől a Jószerencsét Filmszínházig. Ezért - mint szimbólum - ez a mű lett később az Üres Tér logója is. *(10.kép)*

3. PEN - Pécsi Egyetemi Napok

2009. április 22-25.

A régi Pécsi Bőrgyár területén megrendezésre kerülő Egyetemi Napok keretein belül dolgoztunk újra együtt. Ez az esemény már kevésbé volt csendes és meghitt, minthogy koncertek, sörszakok, mulató egyetemisták lepték el az egész gyár területét. Az Üres Tér műhelye és próbaterme Pécs egyik ipari zónájában a Verseny utcában volt (egy régi laktanya épületében, amelyet a várostól kaptak, minimális fenntartási költség fejében), onnan költöztettünk át pár dekorációs elemet a helyszínre, például csupasz próbababa törzseket, amiken a www.ürestér.hu felirat volt úgy hogy minden bábun egy betű szerepelt, valamint a gimnazista színjátszó csoport jelmezeit - a fehér munkavédelmi ruhákat és ezüstre, illetve aranyra festett cipőket - meg textileket, szerszámokat, hangszereket, lámpákat, tűzzsonglőr játékokat, és ki tudja még mit... A megmozdulás három napig tartott, úgyhogy hatékonynak és látványosnak kellett lennünk. A performer csapat járta csapatosan a fesztivál helyszínét, különböző furcsa mozgásformákkal, mintha a falak mágnesként viselkednének, vagy kúszva, bújva, ugrálva majomművöltéssel, meg hasonló feltűnő módokon, és közben pénzt, illetve üres, használt műanyag sörspoharakat gyűjtöttek, amikből mi (Korányi Barna és én) egy iglut akartunk építeni. A folyamatos fogyasztás folyamatos építési tempót diktált, a poharakat tűzőgéppel tűztük össze, az aprópénzekből pedig mozaikot kezdtünk kirakni az egyik fekete textilre. A poharak gyengeségének köszönhetően nem sikerült kis kunyhót építenünk az áporodott sörszagot árasztó műanyagokból, hanem három különböző méretű organikus tengeri szivacsra emlékeztető buborékszerű képződményt hoztunk létre az adott idő alatt. Így újabb dokumentált efemer darabbal bővült hulladék-szobrászati repertoárunk, amire büszkék voltunk. *(11-12.kép)*

4. Média Háború

2009.június 7-9.

Az eseményen magán nem vettünk részt, csak összeraktuk a felni-gömböt újra, textillel vontuk be, és kerekeket szereltünk az aljára, így válhatott feltűnő utcaszínházi elemmé, amelyet Pécs belvárosában guríthatott az ugráló-zenélő-előadó társulat, szokott fehér overáljában.

5. Vidámpark

2009.augusztus 5-15.

A nyári tábort sajnos kihagytam, elutaztam az Egyesült Államokba, hogy szakmai tapasztalatot gyűjtsek a Burning Man Festival-on, a Nevadai sivatagban, ahol hatalmas installációk, mutáns autók, több száz guruló szobor, és mindenféle egyedi épített objektum kavalkádja volt látható. Addig az itthon maradt alakuló társulat tábort szervezett a pécsi vidámparkban.

Tasnádi Zsófia beszámolója a táborról:

Beszámoló²

- Üres Tér nyári alkotótábora -

A tábor tervezésének időszakában számunkra legfontosabb kutatási terület az interakció, a közönséggel való kapcsolat és a hely-specifikus előadásmód volt. A bázisprogram fókuszában végig ezek a területek voltak. A program célja volt továbbá, olyan alkotó emberekkel találkozni és kapcsolatokat létesíteni, akik különböző művészeti területeken dolgoznak és nyitottak a közös munkára.

Négy állomás után a 2008–2009-es évad záró helyszínének a pécsi vidámparkot választottuk. A Mecsek oldalban fekvő, eldugott, park, ahol harminc éve megállt az idő. Az ott tartózkodásunk során kiderült, hogy jelenlegi üzemeltetője a parknak egy kiöregedett régi motoros, cirkuszi csapat, akik mindenben a segítségünkre voltak, és akikkel olyan kapcsolatot alakítottunk ki, amely manapság ritka Magyarországon, munka alapú szívességtételek rendszere.

Országos szinten nyitottá tettük a részvételt és az eddigi munkáinkhoz képest, egy időben és térben zártabb, konkrétabb keretek közt megfogalmazott tömör munkafolyamatot vezetünk le. Tíz napot töltöttünk együtt minimál komfortos körülmények között. (hideg víz, korlátozott áramhasználat és sátor)

A jelentkezési idő alatt betelt a harminc férőhely, a tábor kezdetén mégis csak tizenhét résztvevő jelent meg. A kezdeti érzelmi reakciók után, félretéve ezt a kellemetlenséget, megkezdtuk a munkát és gyorsan kiderült, hogy ez a létszám optimális az intim, közösségi munkára, a csapat vegyes összetétele ellenére. Voltak

köztünk zenészek, táncosok, zsonglőrök, képzőművészek, színészek és szakmai szempontból civilek, itthonról és határon túlról.

Előzetes tervezés során a munkabemutatót három részre, három alapesztusra osztottuk. A három gesztusnak három különböző célja volt. Meghívás, közös játék, vendéglátás.

Meghívás: az utcai jelenlét során személyesen improvizatív játékok során megtalálni az utat a járókelők felé.

Közös játék: a vidámparkban eltöltött hét nap gondolati világán végigvezetni a nézőket egy olyan úton, ahol a színház mint közösségi játék működik aktív és passzív részvétellel.

Vendéglátás: az út végén megérkeztünk egy közösségi helyre - utópisztikus mégis valós környezetbe.

Az első négy napot a közös nyelv kialakításával töltöttük. A 2007-es komáromi táborban használt feladatok adaptációit szerkesztettük, egy rövidebb folyamatba a szűkös időkeretet figyelembe véve. Az első nap rögtön tábornytás után, egy elvonulással és emlékek keresésével töltötte mindenki egyedül. Kerestük első emlékünket és játékaikat. A játék fogalmát a tábor előtt e-mailben elküldött, Lázár Ervin: Csapda című novella alapján próbáltuk közösen értelmezni.

Második, harmadik, negyedik nap, egyperces, később ötperces performanszokat próbálgattunk, a talált élmények, a meglévő terek és a hozzájuk talált formák kapcsolatát kerestük. Egyéni munkából eljutottunk a csoportos kreációig. Egymás előadásainak voltunk a nézői, a közös megbeszélések alatt kritikusai. A feladatokat, hatás, forma és szándék szempontjaiból beszéltük végig. Az estét közös filmnézéssel töltöttük. A filmek egymás- utánisága tükrözte a közös munka alapjait.

A tábor második szakaszában, a feladatok alatt született performanszokból, az előző négy nap alatt kialakult a közös mérce alapján, kiválogattuk azokat, amiket a következő három nap alatt vállalható szintre fejlesztettünk. Ebben a folyamatban érdekes volt számomra, ahogy a napi munka ütemtervét alakítottuk.

Az utolsó három nap a bemutatás napja volt. Délután elindultunk a városba, olyan utcai felvonulással, amelynek egy tág, időben és zenében meghatározott szerkezete volt, ahol a különböző kifejezőeszközök improvizatív használatát kerestük.

² Tasnádi Zsófia az Üres Tér Egyesület producere és pályázati felelőse, írását egy pályázati beszámolóként készítette

Célunk volt személyes kontakton keresztül meghívni az embereket a vidámparki előadásra. A városi jelenlét után, este hétkor elindítottuk a munkabemutatót a vidámparkban, sötétedésre elértük a végső szertartáshoz, ahol tábortűz, fröccs, tea és zsíros kenyér mellett, kötetlen beszélgetés formájában meghallgattuk a nézők, résztvevők élményeit, kritikáit, tanácsait.

A munkabemutató sok hasznos tanulsággal járt. Megtapasztaltuk, hogy nem elég létrehozni az interakciót csupán önmaga miatt. Kell a tét, különben azt a nézőt, aki az interakcióban fizikailag részt vesz, és látszólag velünk játszik, valójában mi kirekesztjük a játékból és nem rá, hanem a mozdulatára, reakciójára van szükségünk. A dramaturgiának vagy a történetnek is függenie kell a néző személyes reakciójától. Nekünk kutyakötelességünk beépíteni és következetesen végigvinni a reakciójának személyes vonzatát.

A tér-specifikus előadásmódra vonatkozóan számomra a tábor alatt derült ki, hogy a térrel fizikailag kapcsolatot teremteni csak az első lépés, a térnek van története, amit újraértelmezve a jelen viszonyában kell beépíteni a játékunkba, csak így léphetünk közelebbi kapcsolatba vele.

A rendező nélküli színház kérdésére azt a választ kaptuk, hogy nem szükségszerű előadások, performanszok létrehozásában a rendező személye, ugyanakkor volt olyan produkció, amelyet csak ennek a szerepnek a segítségével tudtunk továbbvinni.

A tíz nap alatt a közös megbeszéléseknek és étkezéseknek eredményeképpen minden konfliktus rövid időn belül meg tudtunk beszélni, így tábor után úgy tűnt, hogy a tíz nap konfliktusoktól mentesen telt.

Ez alatt kialakult egy egységes társulatként értelmezhető csapat, ami alapfeltétele a tapasztalati úton történő tanulásnak. Tanultunk egymástól, egymásról, önmagunkról.

Köszönet mindenkinek, aki részt vett a tábor létrehozásában, köszönet a vidámparknak a meleg fogadtatásért, és minden résztvevőnek ezért a tíz közösen eltöltött napért.

(13-14.kép)

6. Remekek Háza

2009. október 14.

Visszatérve nagyon vártam hogy újra együtt dolgozhassak az Üres Térrel, bennük láttam a jövőt, igazán sokat jelentett nekem az a pár együtt töltött hét. A műhelybe hetente többször is lejárta, a hétfői megbeszéléseken kívül is. Kísérleteztünk különböző dolgokkal, mint például az elhasznált fehér munkavédelmi overálok újrahasznosítása díszletként, kitömtük és kikeményítettük őket, majd belül megvilágítottuk a testeket.

Tasnádi Zsófi a pályázatíró-szervező felelős a csapatban, ügyesen csatlakozott a European Accents in Perm nemzetközi projekthez: amelynek keretein belül együttműködhattunk több külföldi kulturális szervezettel és művésszel is. Pécs, Duisburg (Németország), és Perm (Oroszország) városok közötti kulturális csereprogram volt ez, ahol a cél az volt, hogy Permben létre kellett hoznunk egy független kulturális központot, aminek a megnyitóján a három város művészei állítottak ki. (www.perm-duisburg-pecs.eu) Ennek a projektnek a pécsi elő-prezentációja a Széchenyi téren található Remekek házában volt, ahol is egy bemutatkozó performanszt tartottunk. Az előző bekezdésben említett világító, a térben lebegő testeket, a gömböt - amit Szolga Hajnal Szaffy festett diával világított meg -, és a nyári tábor alatt készült videókat állítottuk ki. Élő performanszként pár overálos színész lassú mozgással csöveken keresztül sugott szavakat a közönség fülébe. Jómagam egy kis félreeső térben ültem egy bekeretezett üveg mögött, és festettem át az előadás látványát.(15-17.kép)

7. Tejipari romantika: MIZO Gyár

2009. december 1.-13.

A Bázisprogram negyedik helyszíne a 2007-ben bezárt pécsi tejgyár volt. A társulat hétfőnkénti találkozója alkalmával úgy körülbelül nyolcan-tízen gyűltünk össze, és készültünk a várható eseményre. Próbáltunk előre szervezni, anyagot gyűjteni, csiszolni a dolgok menetén, gyarapítani a munka szellemi hátterét. A tervünk az volt, hogy közel kerüljünk a gyár történetéhez, hogy sokkal hely-specifikusabb alkotások szülessenek, és a művek alapján legyen egy terek által behatárolt láncra fűzött dramaturgia, amit a munkabemutatón a közönség elé tárunk. Az akciót meghirdettük a

Művészeti Karon, terepszemlét tartottunk pár héttel a valódi munka elkezdése előtt, hogy mindenki tudjon gondolkodni, leendő alkotásán. ötletelni. Az eddigi akciók sikerességén felbuzdulva mintegy húsz diák jött el megnézni a gyárat. A gyár hatalmas volt, hideg, és bűdös - savanyodott tejszagú. Hatalmas rideg acéltartályok, egykor steril fehérre csempézett helyiségek. Körbenéztünk, elmondtuk, hogy és mit szeretnénk, aztán két hét múlva jól felöltöztünk és belevágtunk. A rendelkezésre álló anyagok a maradék csomagolóanyagok, acélszerkezetek, öntőformák, gyártósori gépek részei, teherhordozók, szűrők, és még számtalan - számunkra ismeretlen - ipari portéka. Az első napokban jött pár rabló művész, akiket csak a "mit lehet innen elvinni" kérdés foglalkoztatott. Ők nem igazán voltak a segítségünkre. A mi első lépésünk egy melegedő iroda kialakítása volt. Minthogy árammal rendelkezünk, ezért egy kis helyiséget ki tudtunk fűteni – ez aztán a mi kis átmeneti menedékünkkel vált, ha már nagyon fáztunk, itt ittunk egy teát, vagy átbeszéltük a dolgok menetét, hogy mi legyen a logisztikai sorrendje az egymásnak segítésének, hogy ki, mit, hol és mikor szeretne csinálni.

Hogy ne veszítsünk időt, volt hogy ebédet is ebben a körülbelül kétszer három méteres szobában főztünk magunknak. Itt készítettük régi sajt és tartós tej csomagolásokból a szórólapokat, amiket azután a belvárosban osztottunk szét kulturális helyeken és kocsmákban. Voltak már előre elkezdett művek, például Korányi Barna irányítása alatt létrejött szobrok: egy életnagyságú tehén, amit tejes dobozokkal akartunk bevonni, de a végén sajtmatrix borítást kapott, még a kesztyűgyárból szerzett bútorlapokból kivágott "plazma", ami több ember állandó munkája folyamán állt össze. Elhelyeztük a világító overál szellemeket is. A legnagyobb térben sátrat szőttünk, felfújt tömlős-sajt hurkákból, építettünk egy nagy robotot papírdobozokból, aminek a tejesdoboz-melleiből sajtos tömlők futottak a tér minden irányába, s amely a nyakába akasztott tábla miatt nevet is kapott: Tetra-Rex. Volt még laboratórium, ahol fehér köpenyes alakok sűrögtek-forogtak, összekötögetve-olvasztva csöveket, üvegeket. Romulus és Remus is megjelent, vetítő helyiségek, fekete-fehér poharakból kirakott gyártósori mozaik, törmelékdombra vetődő épp a levegőben repülő, egész alakos, felöltöztetett gipsz-szobor, sajttöntő kádakban mécsesekből kirakott alakok, az alagsorban kísérleti hangszerek a csövekből, trón a tejkirálynak, tejútrendszer-freskó, új-tel installáció egy német diáklány gondozásában, pepita szoba, partvis-mandala, és a - szerintem legjobb - alkotás: Kerner Miklós fekvő robotja az egyik kis szobában.

A bemutatóról sajnos lemaradtam. (18-22.kép)

8. Hősök tere

Jószerecsét Filmszínház

2010.január 28-május 2.

Az igazi áttörést ez a kezdeményezés jelentette a szociális művészi vonal felé. 2010-ben Pécs elnyerte a kulturális főváros címet, a nyertes pályázatok nagy ingatlan-beruházások, közterek felújításai, és belvárosi kulturális események voltak. A kívül eső elszegényedett, romos, peremterületekkel senki nem törődött, a mi erre a környékre vonatkozó pályázatunk első körben elbukott, amikor második körben beadtuk akkor elnyert egy csekély összeget a megvalósításhoz.

Kőrösi Márk kapcsolatban állt egy nagy hírű magyar alternatív színházzal, a Krétakörrel - felmerült a lehetőség, hogy ebben az évben Pécsre jönnék és együtt lehet velük dolgozni. Az ő tervük pedig az volt, hogy felkutatják a régen bányászok által lakott negyedeket, és megpróbálják kicsit újjáéleszteni a bányászat szellemét a helyi lakosokkal szorosán együttműködve. Mi már előtte való évben elkezdünk feltérképezni ezeket a helyeket, Széchenyi-akna, Pécsbánya, Hősök tere, Rücker-akna, István-akna. Györgytelepen kapcsolatba léptünk a Máltai szeretetszolgálattal, mert tudtuk hogy ők 'odalent' is működnek, és az ott lakó gyerekekkel kint az utcán tartottunk egy rajzfoglalkozást, amiben legalább hat gyerek aktívan és eredményesen részt vett (Györgytelep Hősök terének az a völgye, ahol a legszegényebb családok élnek, nagyon kicsi lakásokban, sokan, a víz nincs bevezetve, fűtés is csak akkor van, ha tudnak valahonnan fát szerezni) Elmentünk egy pécsbányai bányász-bálba is riportokat készíteni a még életben maradt öreg bányászokkal, de főleg csak az özvegyeik voltak, mivel a munkahelyi körülmények miatt a bányászok korán meghaltak. Bányászokból már csak nagyon kevés lakik ott, a gyakran víz nélküli kis lakásokban főleg hátrányos helyzetű nagy részben roma családok élnek.

Megbeszéléseket tartottunk, hogy mit csináljunk a területen, hol mikor kivel lépünk kapcsolatba, tehát már főleg nem helyről és tárgyról gondolkoztunk, hanem hús-vér emberekről, itt köszöntött be a változás szele. Mire számíthatunk vajon, volt hogy rémhíreket hallottunk, hogy ki fognak minket rabolni, vagy megvernek, ne vigyünk semmi értéket, senki sem fog velünk szóba állni, és hasonlók. Hogy tudnánk tehát ilyen rossz hírek örvendő emberek érdeklődését felkelteni? Nem akartunk ételt vagy italt osztani, az egy másik közeg eszköze, feladata. Amit mi tudunk adni, az a

művészet öröme, a fantázia és a kreativitás felszabadító lendülete. Ezért házi feladatban kiadtuk magunknak, hogy találjunk olyan foglalkoztató eseményeket, műhelyeket, amelyekkel adni és kapni tudunk, tehát kölcsönható viszonyt tudunk kialakítani az ott lakókkal.

Találtunk egy elhagyott épületet, amit kinéztünk "bázisunknak", az egykor bányászoknak épített mozit, a Jószerencsét Filmszínházat a Hősök tere körzetében. Az épületet januárban néztük meg először, a körülmények a megszokottak voltak: se áram, se víz, se fűtés, az ablak hiánya – hisz egy moziban sötétnek kell lennie – külön gondot okozott nekünk.

Ott voltak viszont még a gyönyörű régi vetítógépek, üres filmtekercsek, filmtároló dobozok, állványok. A mozit ideiglenesen megszereztük a várostól, teli volt a szemből élő iskola bútorjaival, lomjaival ezeket kipakoltunk, kitakarítottunk.

Tulajdonképpen egy üres lejtős színházterem lett belőle, a színpadon egy zongorával, ami kicsit ütött-kopott és hiányos volt, de meglehetett szólaltatni, és autentikusabbá varázsolta a helyet. Az első akciónkat mégsem itt, hanem magán a téren valósítottuk meg. A téren található egy szociális szolgáltató iroda, amit az Indít alapítvány működtet: a Tér elnevezésű hely. Ők szívélyesen segítségünkre voltak, úgyhogy oda mehettünk be melegedni, teát főzni az esemény alatt.

Január, tél, hideg, hó. Hordókban tüzet raktunk a városrész főterén – ez leginkább a prostituáltak munkahelye, az alkoholisták és a szipusok kedvelt gyülekezőhelye – amelyen a buszmegállóhoz igyekvők haladnak át rajta. A Retextil Alapítvány is beszállt a projektbe: hoztak nagy puffokat, egy nyitott oldalú fedett ötszög alakú kupolát, ezt állítottuk fel a tér közepén az ülőhelyekkel. Itt volt tea és zene, részben a mi zenészeink, részben pedig a helyiek: aki be akart szállni, az megtehetette. Volt közös éneklés is. Volt egy ember nagyságú forgós átlátszó oszlopunk, amire üzeneteket lehetett írni filctollal, valamint egy kifeszített zöld vászon, ami elé oda lehetett állni egy fotó erejéig, majd mondani kellett hozzá egy helyet vagy egy személyt, akivel szerepelni szeretne egy képen, és mi ígéretet tettünk, hogy egy héten belül elkészítjük a kívánt képet, és ajándékba megkapják majd azokat. A képzőművészek portréra invitálták az érkezőket az egyik tüzes hordó mellé elhelyezett székekre, majd itt is kívánság szerint ábrázolták őket, a gyerekektől azt kérdeztük, hogy mik lesznek, illetve mik szeretnének lenni, ha nagyok lesznek. A felnőttektől pedig azt, hogy mik lennének szívesen, ha nem azok lennének, akik. Majd így ábrázoltuk őket, a rajzok két példányban készültek el indigópapír segítségével: az eredeti példányt megkapták, a

másolatot pedig elraktuk. Kerner Miklós az egész eseményt festette meg vászonra ott és akkor. A színházzal foglalkozó részlegünk, asszociációs és mozgást használó feladatokkal látta el a közönséget. A téren nagyon jó hangulat kerekedett, feloldva így az összes félelmünket és aggályunkat: sikerült kapcsolatot létesítenünk a helyiekkel, és úgy tűnt ők is nagyon örültek a történeteknek. Mindenkit megkértünk, hogy február hatodikára jöjjön el a moziba, hogy megkaphassa a fényképét, megnézhesse a filmet, ami az esemény alatt készült itt a téren, és igyekszünk új, izgalmas pár órát biztosítani.

A mozi kulcsát sajnos nem kaptuk meg az ígért időre,³ ezért a következő időpontot is a téren kellett biztosítanunk, azonban nagyon nagy hóvihár volt, és a raktáron levő kerékpár-felnikből készült sátrunkat elfújta a szél, úgyhogy megint segítséget kértünk - és kaptunk - az Indít Alapítványtól, így behúzódhattunk a közösségi terükbe. Madzagokat feszítettünk ki, és csipesszel kitűztük az elkészült képeket, rajzokat. Kaptunk székeket, azokat elrendeztük a térben úgy, hogy moziszerű legyen a hangulat, beállítottuk a vetítőt, és levetítettük az elkészült rövidfilmeket, az ítéletidő ellenére szép számú közönség érkezett, nagyon örültek a képeknek, meg annak, hogy láthatják magukat a videókon. A gyerekekkel még szamurájoztunk (koncentrációs játék), nevettünk, és mondtuk, hogy lesz még folytatás a moziban, ahol minden héten egyszer szeretnénk kreatív foglalkozásokat tartani, és ahová mindenkit szeretettel várunk.

Az engedélyt vártuk, vártuk, az önkormányzati bizottsági gyűlések csak teltek, múltak, de senki nem hozott döntést városi szinten: mintha elfelejtettek volna minket. Nekünk volt egy tervünk, amihez tartani szerettük volna magunkat, és aminek holmi bürokráciai toporgások nem vethetnek gátat. Nem várhattunk tovább, mert már nagyon be akartuk indítani a műhelyt, főleg azért, mert megígértük az embereknek, és mert volt

Így hát kinyitottuk a mozit péntek délutánonként, és kettőtől ötig vártuk az embereket, hogy betérjenek. Főleg gyerekek jöttek, minthogy szemben volt az iskola, a srácoknak izgalmas volt, hogy mi lehet a rég bezárt épületben. A helyi civil szervezetek javaslatára kikérő leveleket küldtünk a szülőknek, amelyben közöljük, hogy mi az Üres Tér Társulat vagyunk, és mostantól május másodikáig minden péntek délután kreatív összművészeti foglalkozásokat tartunk a Jósszerencsét filmszínházban, ahol is egy filmet szeretnénk készíteni a három hónap alatt. Melynek kellékeit, díszleteit, történetét a gyerekekkel közösen szeretnénk megalkotni. Feladatokon keresztül azt kerestük, hogy

³ Egy erről az esetről szóló cikk is megjelent egy fővárosi lapban Vatai Éva: Civil a pályán MentorMagazin, 2010. február

ők miről csinálnának filmet. A moziba lépve egy kreatív labirintus fogadta őket, három alkalommal. Volt hogy három képkockás story-boardot rajzoltattunk velük, vagy ki kellett találniuk egy szuperhőst, lerajzolni, hogy hogyan néz ki, mik a szuperképességei, és hogyan tudná megmenteni a világot, majd történeteket találtunk ki az újdonsült lényekkel. Volt akinek a hőse óriási zöldségeket tudott növesztetni, volt tűzember, vízember, macskanő, volt, aki gonosz hőst választott magának, ami igen furcsa volt számunkra. Találtunk nagy, kidobott üvegablakokat, amik négyzet formájúak voltak, csináltunk belőle egy kockát, amibe bele lehetett menni, és át lehetett festeni egymás látványát úgy, hogy két ember egyszerre festette egymást az egyik belülről, a másik kívülről. A kompromisszum rajzgép pedig két rajztábla állvánnyal egymással szemben, a két rajzoló nem látja egymást, sem egymás rajzát, de a csuklójuk egy madzaggal össze van kötve, és így kell rajzolniuk. Voltak még drámajátékok, sokszor videózással egybekötve. Lehetőségük volt hangszereket kipróbálni, énekelni, zenészekkel zenélni. A Retextil hozott varrógépet, és sok használt ruhát, amelyek közül kedvükre válogathattak: melyikben szerepelnének a filmben. A ruhákat rájuk szabtuk. Izgalmas atmoszférát teremtett a sok felszabaduló kreatív energia, a mindig máshogy berendezett tér, a pislákoló fények, minthogy nem volt se ablak, se áram az épületben, ezért minden alkalomra bérelnünk kellett egy áramfejlesztőt, és arra kötöttünk különböző lámpákat, reflektorokat, amelyek megvilágítottak egy-egy feladathelyszínt. Az esemény gyakran ért véget áramszünettel, amikor is kifogyott az üzemanyag a generátorból.

A film végül is húsz perces lett: félig dokumentum film jellegű, félig fikció. A valóság snittek kint játszódnak az utcán, a fantáziavilág pedig a moziban, ahol felépítettünk egy álmvárost, amely hat - másfél-szer másfél méteres - házból állt, amelyeket különböző hulladék anyagokból építettünk fel, egyszerű faszerkezetre. Volt egy pet-palack ház, egy hungarocell csomagolóanyagokból épült ház, egy farost lemezekből összeállított, aztán egy mintás tapétázó hengerrel lefestett ház. Találtunk a szelektív szeméttelen rózsaszín ipari hulladék szivacs dobozkákat, azok is megtöltötték egy ház falát, illetve a Mizo gyárból maradt piros trapista sajt csomagoló fóliát is vegyítettük egy kis - szintén a Biokomnál talált - átlátszó fóliával, így lett a piros-kockás ház, és még az összefestett ablak-kockára is húztunk egy tetőt. A felni-gömböt is átfestettük színesre, az állt a színpadon, a házak pedig lent a játszótéren. A tervünk az volt, hogy a gyerekekkel együtt építjük meg a házakat, amit el is kezdtünk velük, segítettek is: fűrészeltek, csavaroztak, ragasztottak, tűztek, festettek, de aztán az idő híján úgy döntöttünk hogy rászánjuk az egész hétvégét és befejezzük mi négyen,

mert úgy azért mégis csak gyorsabban ment. Mert a kamaszodó önmagukat fitogtató fiúk elég sok figyelmet elvontak tőlünk: ügyelnünk kellett arra, hogy ne vigyék el a dolgokat, a szerszámokat arra használják, amire valók, ne tegyenek kárt se egymásban, se magukban. Néha erősen kaotikus volt a tevékenységünk: akadtak fegyelmi problémák is, volt olyan srác, akit ki kellett tiltani a moziból. Amint kész lett a város, a következő hétvégén kezdődhetett is a forgatás.

A történeteket ők mondták, mi pedig mesévé próbáltuk fűzni.. Hogy telik el egy nap a fiktív városban, és hogy odakint? Volt egy srác Kalányos Tamás, aki feltűnően sokat szeretett szerepelni a kamera előtt, vele Márk, aki a filmet forgatta külön is találkozott sokszor, ezért ő lett a film főszereplője. Ha lehetne három kívánsága, akkor ő lenne a világ legerősebb embere, varázsló lenne, és a szípusokat messzire száműzné a környékről. Az élet az álmvárosban és a valóságban is ugyanúgy kezdődik: mosdás, vízfordás, ételszerzés, pénzszerzés, tyúklopás, uzsoráshoz járás, nénik leütése, kirablása. A különbség csak a megoldásban van, a fiktív világban az uzsorás egy bájital hatására elfelejti az egymilliós adósságot, és kocsmába hívja bulizni a tartozó egész családját. Úgy tűnt nehezen rugaszkodnak el a valóságtól, mert a moziban elképzelt világban a fantáziájuk akármilyen messze szárnyalhatott volna, de a történetek, amelyeket eljátszottak mégis erősen valósak voltak: éhezés, börtön, rendőrség, verekedés, nénik kirablása, párkapcsolati problémákkal kapcsolatos „talk show”. „Szex, pia, csajok, drog, fegyver az élet” –mondja büszkén egy fiú. Egy utcai riportfelvétel az, amikor kicsit elered az egyik kisfiú fantáziája: ő szeretné felfedezni, hogyan lehet fegyver nélkül harcolni, milyen jó lenne, ha az embereket gondolattal telepatikusan lehetne irányítani, és le lehetne őket sokkolni egy időre, ha épp arra van szükség. Még az örök életről is fut egy kis eszmecsere, hogy az tulajdonképpen jó-e vagy unalmas. A film végén is Tomika kap nagy hangsúlyt - életképeket és kinyilatkoztatásokat láthatunk tőle: csokit vesz és eszik, táncol, bokszol, szemetet dobál, imádkozik, virágot vesz kölcsön a Jézuskától, felszáll a buszra. Megpróbáltunk csatlakozni a Krétakör programjába, de nem sikerült az együttműködés. Ők nemtetszésüket nyilvánították ki a munkánkkal kapcsolatban, negatívan ítélték meg, hogy nem minden az előre elképzelt terv szerint halad, ezért némi próbálkozás után abbamaradt a koprodukció. Ez tulajdonképpen jó volt, mert így nem frusztrált minket mások elvárása, és a projekt teljesen a miénk lehetett, minthogy az is volt az elejétől kezdve, és erre büszkék lehetünk.

A május 2-i bemutató szép napfényes napon volt, a srácok izgatottak voltak,

jöttek a megbeszélt időpontra segíteni a moziba és a térre. A Hősök terén felállítottuk a házakat, amikben a projekt alatt készült fotókat állítottunk ki. Ez a köztéri kiállítás volt az esemény gyülekező helye, innen indult a menet a moziba, úgy, hogy a gömböt a gyerekek vitték le az utcán, és utána mehetett a közönség. A mozi előterében is volt kiállítás a gyerekek rajzaiból és általunk készített festményekből, videó-installációkból, fotókból, kellékekből. Én is készítettem egy festmény- sorozatot, mégpedig a mozi szétszedett székeinek ülőfelületének hátuljára festettem-rajzoltam a gyerekeket, akik eljöttek a foglalkozásokra, az ábrázolásmód, amit választottam hozzá gyerekrajzszerű, direkt koszos, kicsit esetlen, egyszer odarakott vonalak kitöltve vízfestéssel, akár egy kifestőkönyvben. A nagytermet teliraktuk székekkel, párnákkal, puffokkal. Volt élő-zene, s két ügyesen táncoló gyerek vállalta, hogy tart egy kis bemutatót a színpadon, majd levetítettük a filmet, amelynek nagy sikere volt.. A közönség vegyes volt, főleg a mi ismerőseink, és a gyerekek szülei, rokonai, ismerősei. De azért volt pár idegen is, pl. egy riporternő jött a rádiótól, és riportokat készített velünk.

Elpakoltunk, és ott ültünk a mozi előtt a gyerekekkel, akik szomorúak voltak, hogy vége: Most akkor elmegyünk és kész?! Úgyhogy megígértük, hogy ha tudunk, ősszel visszajövünk. Amit meg is tettünk. Ősszel még tartottunk kézműves foglalkozásokat, Hős-faktor tehetségkutatót, aminek a végén leforgattunk egy klippet, és kalandjátékot is szervezett nekik Tasnádi Zsófia, aki mindnyájunk közül a legjobban feladatának érzi a térségben való jelenlétet. Ezért ő megalakította az Üres Tér szoció-részlegét, ahol más civil szervezetekkel együtt önkéntesekkel dolgozik az ügyön.

A tavaszi projekt dokumentációs anyagának kiállítási lehetőséget adott ősszel a Rácz Aladár Közösségi Ház, ahol szépszámu közönség gyűlt össze, a táncos gyerekek megint felléptek, volt zene, jó hangulat, sok biztató szó.

A terepen való kint tartózkodás során sokszor feltettem magamnak a kérdést, hogy tulajdonképpen miért csinálom, mit keresek én itt. Azt az egyszerű választ fogalmaztam meg magamban, hogy addig is, amíg ott vagyunk és foglalkozunk velük, nem csinálnak olyan dolgot, amivel károsítják az egészségüket vagy a szellemüket, nem hallgatják az otthoni veszekedést, vagy nem egymást püfölik, nem lopni mennek a Tescoba, hanem kapnak valami újat, egy impulzust, amit lehet, hogy ott és akkor nem értékelnek annyira, mert nem tudják hová tenni. De remélem, hogy valahol, valamikor beépül, és tágabbá teszi számukra a világot, és ezzel egy új lehetőség kapuja nyílik meg előttük: a kifejezés, az őszinte jelenlét, önmaguk bátor felvállalása a művészeteken keresztül. (23-27.kép)

9. Pécsi szégyenfal

Télire a csapat megint kezdett összeállni, találkoztunk, beszélgettünk, ki mit akar, hogy akarja, egy kicsit újjá alakultunk. Feladatokon keresztül mutatkoztunk be egymásnak, sétáltunk a Mecseken a hóban, szuszogtunk, gondolkodtunk. Felfedeztük Banksy-t, a társadalomkritikus graffitist, akit nagy rejtély övez, minthogy senki sem tudja, hogy néz ki valójában, pedig nagyon sok munkája szerepel a világ legnagyobb városaiban, még az Izrael és Palesztina között felhúzott falon is. Megnéztük a róla készült filmet, lapozgattuk az albumát.

Az egyik séta végén Márk megkérdezte, hogy hallottunk-e már a pécsi szégyenfalról, mert az egy remek felület lehetne egy ilyen jellegű mű létrehozására. A szégyenfal a 2010-es EKF-es beruházások során felépített új koncert-teremmel, a Kodály Központtal szemben helyezkedett el. Osb-lapból készült, és egy emeletes sarok sorházat takart el, ami jelentősen romos volt, szegény emberek lakták és az udvara tele volt szeméttel és mindenféle lim-lommal. A falat akkorra húzták fel, amikor a köztársasági elnök, Schmitt Pál érkezett az épület átadó ünnepségére, tehát láthatóan a város is szégyellte ezt a kontrasztot. Amikor először odamentünk terepszemlére, az én érzésem az volt hogy én mind a két végletet szeretem: szeretem az elhanyagolt, roskadozó putrikat, és szeretem a kortárs építészet formabontó megnyilatkozásait. Így aztán izgalmasnak találtam ezt a helyzetet, hogy a két dolog ilyen közel van egymáshoz - ez volt a formai véleményem. Szociális szempontból pedig szántam az ott lakókat, mert ilyen körülmények között kell élniük, és hogy a város - ahelyett, hogy segítene rajtuk - eltakarja őket. (Később megtudtuk, hogy a fal felhúzása 200.000 Ft-ba került. - ezt az ő élelmükre vagy fűtésükre is lehetett volna fordítani). Egyik társunk Pintér Géza szerint ez az egész falfelhúzás tulajdonképpen nem is egy rossz dolog, mert így legalább az ott lakó embereknek lett kertjük, kerítésük. Ami eddig az utca volt, az most akár az ő gondozott kertjük is lehetne fákkal virágokkal, tűzrakóval.

Beszélgettünk a helyiekkel: volt, aki beengedett minket a lakásába is. Egy bácsi, akinek a felesége kórházban volt, mert elfagyott a lába, ezért egyedül lakott egy egyszobás víz nélküli lakásban, aminek a falai sötét szürkék voltak a koromtól, minthogy a kályha amivel fűt elég rozoga volt, és jött belőle a füst. Körbe kérdeztük őket hogy mit szólnának ha festenénk a falra, volt aki gyanakodott, hogy mit is

akarhatunk ezzel, de igazából nem kaptunk elutasító véleményeket.

Kézenfekvő volt hogy azt festjük a falra, ami mögötte van, jelezve, hogy ez nem megoldás: attól még, hogy eltakarják, a probléma ott van, feketén-fehéren.. Ez volt Márk első gondolata, és bár mi megpróbáltunk jobbat keresni, nem találtunk. Sokat gondolkodtunk a megvalósításon. Hogy csináljuk? Stencillel? Előre megfestett plakáttal, amit majd gyorsan felragasztunk? Vagy egyből fessük? Mindegyik nagyon hosszú időnek tűnt, és figyelembe kellett vennünk, hogy a rendőrség akármikor jöhet, és akkor félbe kell hagynunk a munkát, és rohannunk kell, ezért fontos volt, hogy megtaláljuk a leggyorsabb és legjobb megoldást. Először elkezdtünk összeragasztani egy hatalmas fóliát, amire projektorral rávetítettük a lefotózott és összeillesztett hosszúkás panorámaképet. Több napig csináltuk, elég nagy térre volt szükségünk. Akkoriban a gyárvárosi ZION (Zenész Ifjúsági Otthon) nevű helyen tartottuk a gyűléseinket, és ha nem volt program a nagyteremben, akkor használhattuk azt. Az átrajzolását végigcsináltuk, de a kivágást hamar feladtuk, mert végeláthatatlannak tűnt, és a fólia merevsége sem volt biztató, a lyukaktól egyre gyengébb lett. A plakátolás pedig nem túl időtálló. Szóval maradt a spontán festés. Voltak expresszív ötleteim, de a többiek leszavazták őket, és maradt az éles kontrasztú fekete-fehérre leredukált számítógépes fotómanipuláció. A kitűzött időpont a február huszadika volt. Én kezdtem félni, mert nem vagyok túl jó futó, és nem szerettem volna a rendőrség kezére kerülni, sőt még fizetni is nekik. A szerencsés véletlennek köszönhetően azonban sikerült legalizálni az ügyünket. Mégpedig úgy, hogy Géza volt a felelőse annak, hogy felkutasson minden információt az ügygel kapcsolatban. Megkereste az összes cikket és internetes videót, bement a városházára is riportot készíteni egy illetékessel, akit az egyik sajtóhírben látott: Moór Eszterrel, aki többek között a Pécsi Népjóléti Bizottság elnöke: ő foglalkozott az ott élők sorsával. A városházán ez idáig egyikünknek sem voltak pozitív tapasztalatai, de hát a kivétel erősíti a szabályt, és csodák csodájára most az egyszer örültek nekünk. Eszter elmondta, hogy ő már megkereste a Művészeti Kart, hogy anyagköltség fejében fessék meg a falat, de a Kar nem vállalta a dolgot tiszteletdíj hiányában. A bürokráciához képest villámgyorsasággal megkaptuk a támogatást, mégpedig úgy hogy a Praktikerben volt találkozási Eszterrel. Addigra összeszedtük a szükséges festékeket és az eszközöket, s városházi támogatónk kifizette a számlát. Minden megoldódni látszott.

Másnap reggel nyolckor a falnál találkozott a csapat, ketté oszlottunk. Volt, aki elkezdte alapozni a falat fehérre, volt, aki bent az udvarban takarított, hordta össze a

szemetet. Legnagyobb meglepetésünkre Eszter is megjelent két ismerőseivel, munkásruhában kesztyűben és beállt közénk dolgozni, hozatott egy konténert, amit aztán púposra megraktunk. A lakók közül is volt, aki kijött és segített: hozta a talicskát, a fűrész, a fűnyírót, és felismerve a helyzetet, örömmel kertészkedett a saját kertjében. A teljes munka egész hétvégén zajlott: szombaton a takarítás. Az utcafronti festmény pedig csak félig készült el, mert vasárnap bent fákat ültettünk: hetet, mert annyian voltunk akkor a csapatban: Kőrösi Márk, Kőrösi Boldizsár, Tasnádi Zsófia, Korányi Barnabás, Pintér Géza, Dávid András, és jómagam, (az előkészületekben még sokat segített Kerner Miklós, de sajnos az akcióban nem tudott részt venni), a festésben pedig Joó Irma és Ormay László. És volt még ott sok külsős segítő rokon, ismerős, barát is. Tűzrakót építettünk, befejeztük a külső falat, amit egy A/3-as printről festettünk fel a felkockázós nagyítós módszerrel. A belső falra már nem jutott olyan összeszedett egységes ötlet, ott csak az volt a koncepció, hogy színes és vidám legyen. Bárki bárhova bármit festhetett. Szamárhátíves ablakokat is vágtunk a falba, az ajtót is hozzá igazítottuk, és felkerült rá a Pécsre ragasztott szlogen: A balkán kapuja. A ház falára még felfestettük a fal mögött lakó bácsi fiatalkori katonaportréját szintén fekete-fehér stencil technikával. A rendőrök kétszer jöttek ki, mi mindkétszer büszkén tisztáztuk magunkat.

Egy hét múlva visszamentünk egy szalonnasütésre. Aznap este vásznat feszítettünk ki a házra, és levetítettük a videót, amit az akció során készítettünk. Ide hívtunk közönséget. Volt zene, tűz, sütögetés, borozgatás - az ott lakó asszonyok nagyon kedvesek voltak: sütöttek nekünk kakaós kalácsot. Láthatóan mindenki elégedett volt. (27.kép)

10. Jelenlét edzőtábor

Az év elején felkérést kaptunk a Horváth és Patartics Építész Iroda Kft-től egy Uránvárosi akcióra, ahol egy új köztéri szobrot szándékoztak felavatni tavasszal, amit a Victor Vasarely Nemzetközi Művészeti Pályázat a Köztéri Művészetért pályázat alapján, az Építészet és Kontextus program keretein belül nyert el Palatinus Dóra és Makra Zoltán. A szobor címe: 37 négyzetméter. Színes edzett üveglapokból, kissé eldöntve mintáz meg egy legkisebb méretű uránvárosi bányászgarzont, amelyben Palatinus nagymamája is lakott. Ennek a szobornak az avatását kellett volna

kísérőprogramként egy közösségi művészeti akcióval fűszereznünk. Hogy tisztában legyünk város-közösség-köztér fronton több fórum-beszélgetésre is elmentünk, a belvárosban tartott kis esti vitákra, és Úránvárosban is volt egy a szoborról: ki, miért, és ki, miért nem szeretné....

A heti találkozókön kívül úgy gondoltuk, jó lenne egy csapatépítő tréningyszerű intenzív együttlét-tábor, ahol jobban megismerjük egymást, és így megalapozhatjuk a munkát. Márk felkérte a táborvezetésre az unokatestvérét, Hajdú Andrást, aki Franciaországban élő magyar művész. Pécssett végzett a Mesteriskolában, mestere Keserű Ilona volt. Jelenleg az Ilotopie nevű francia utcaszínházi társulat tagja, akik 2010-ben elhozták Pécsre a Színes Emberek című produkciót, amiben két társunk is szerepelt: Jávorka Gergely volt a piros ember, Korányi Barna pedig a zöld). A Művészeti Karon a szakmai hét keretein belül a csapat több tagja is részt vett a műhelyén, tehát már nem volt ismeretlen számunkra. A tábort a Zengő lábánál található Réka-kunyhóban valósítottuk meg: ez egy apró kulcsos ház három patak találkozásánál egy kis völgyben, mesebeli házikó, mesebeli erdő közepén. A résztvevők: Hajdú András („apánk”), Thiesz Angéla („anyánk”), Körösi Márk, Körösi Boldizsár, Zsin Bence, Knyihár Bence, Kerner Miklós, Korányi Barnabás, Dávid András és én. Hajdú Andrássra nagy hatással vannak Csögyam Trungpa tanításai, amelyek az alapvető emberi jóságot hirdetik. Közel áll a buddhizmushoz, azonban mégsem követel meg semmiféle vallási sablont. Legfőbb gyakorlati módszere a meditáció, amely annyiból áll, hogy törökülésben vagy széken ülve egyenes háttal megpróbálunk a légzésünkre koncentrálni, megfigyeljük, hogyan áramolnak tudatunkban a gondolatok, és megpróbálunk nem lovagolni rajtuk, hanem csak megjelöljük, aztán elengedjük őket, majd visszatérünk a légzésünkhöz. Figyelmünket inkább a külső környezetünkre próbáljuk irányítani, azaz megfigyeljük a körülöttünk lévő hangokat, zajokat, illatokat, látványokat, mozgásokat, színeket, a szánkban lévő ízt, a tapintást, a testünk érintkezését a földdel, vagyis a jelent. Ezért a tréning során fontos szerepe volt a meditációnak, azzal kezdtünk reggel, ebéd után, és délután is. A ház előtti réten kijelöltünk egy helyet, ahová pokrócokat terítettünk le, arra kis ülőpárnákat raktunk, két faág jelezte a bejáratot, és cipő nélkül lehetett belépni, ott körben ülve teremtettük meg a kis szellemi burkunkat minden nap. Itt végeztük a különböző légző- és jóga gyakorlatokat is, tanításokat hallgattunk, beszélgettünk, kreatív feladatokat végeztünk, masszíroztuk egymást, rezgő kórust gyakoroltunk (ez azt jelenti, hogy szorosan vállunkat összeérintve egymás mellett állunk körben, és különböző hangokat adunk ki,

általában magánhangzókat rezgetünk a torkunkban hosszan pl.: aaaaaaaaaa, amíg egy levegővétel bírja, aztán másik hangot találunk kiegészíteni a mindig megújuló hangokból álló kompozíciót, de nincs semmiféle megkötés, akárki akármilyen hangot adhat ki, sokszor mindenkié különbözik, de van hogy az egész egybe-össze ér, ez sokszor katartikus élményt nyújt, az így alakult kórus darabokat gyógyítónak gondoltuk, így gyakran felajánlottunk valakinek vagy valakiknek, akiknek támogatásra lehet szükségük például a Japán atom katasztrófa súlytotta embereknek.) Minden napnak volt egy témája, amiket megpróbáltunk körüljárni, mint például a tér, az érzékelés és a kreativitás. A feladatok alatt fontos szerepet kapott az első gondolat a legjobb gondolat elve, volt például közös kalligrafikus gesztusfestés, ami úgy nézett ki, hogy először gyakoroltuk a három alap motívum, a pont, a vonal, a kör egy ecsetvonással való felfestését, majd készítettünk nagyobb, gyakran seprű méretű ecseteket az erdőben talált ágakból, növényekből eldobált szemetekből, majd körbe ültünk, leterítettünk középre egy nagy papírt, és aki amikor úgyérezte hogy eljött a pillanat, felállt, bejött a kapun, meghajolt, kiválasztott egy ecsetet és egy színt, mártott és jelet hagyott a felületen, majd meghajolt, kiment a kapun és visszament a helyére, mindenki csak egyszer szerepelhetett. Így megalkottuk az első közös művünket. Gyakran a feladatok előtt el kellett menni barangolni az erdőbe, egyedül, és azután a minket ért fuvallat alapján kellett kitalálnunk válaszuk az aktuális bemutatandóra. Pl.: Hármass csoportokra kellett oszlani, és fél óra alatt kitalálni egy performance-ot. Márk, Miklós és Barna produkciója nagyon jól sikerült: csukott szemmel kellett követni a hangjukat az erdőben a patakokat átszelő kis hídcskákon át nagy fák gyökereiben bukdácsolva, és a végén elhellygáltak a hangok, a szemünket még egy kicsit csukva kellett tartani, aztán amikor kinyithattuk Márk meztelenül ült a patakban, a másik kettő pedig felgallyazva ült egy kidőlt bükkfán, meglepődtünk, sokat nevettünk rajta. A másik csapat átalakult három hegyoldalban lebaktató szarvasbikává, de a tábor kutyájából Ogréből valószínűleg valami más ingert válthatott ki, mert az amúgy békés ebet fedezésre gerjesztette a három játészó látványa, ezért a srácok molesztáció áldozatai lettek. A harmadik hármass zizegő hangokat, fújdogáló seprést, legyező mozdulatokat komponált egybe, így körbejárva a többieket, mint egy erdei varázslatos tündér játék. Volt kertépítés feladat is: először mindenki elment felfedező útra az erdőbe, és gyűjtött pár dolgot amit hazahozott: érdekes fadarabokat, köveket, gombákat, szemeteket, mohát, majd beálltunk egy sorba, úgy hogy a vállunk összeérjen, bűgő-rezgő hangoztunk, és közben aki úgy érezte hogy elérkezett az idő, az kiállt a sorból és elhelyezett egy darabot a kompozícióban, nem

feltétlenül azt a darabot amit saját maga gyűjtött, azután meghajolt és visszaállt, a kert akkor lett kész amikor mindenki sorra került. Írtunk verseket, amiket elő kellett adnunk egymásnak. Esténként tüzet raktunk, és kísérleti improvizációs zenéltünk, voltak zenészek közöttünk, de a nem zenészek is beálltak valami zajkeltő vagy élesen csengő rögtönzött hangszerrel, mint amilyen például az üveg pohár és az evőeszköz találkozása. Utolsó nap pedig össze kellett irni azoknak az embereknek a nevét akiknek köszönhetünk valamit az életben, majd felolvasni a neveket és köszönetet mondani nekik, majd el kellett mesélni egy olyan történetet ami meghatározó volt az életünkben, és ezt is elmesélni a többieknek. Volt aki sírva fakadt, ebből is látszik, hogy a tábor végére megpuhult a szívünk, sokkal nyitottabbak és őszintébbek lettünk egymás és a világ felé, sok álarc páncélunkat levedlettük, és feltöltődve hagytuk ott a kunyhót.

11. Kioldások Vidámparkja

2011. június 4. és szeptember 13.

Visszatérve a városba új bázisunk lett, ahol találkozhattunk és tervezgethettünk, mégpedig Hajdú András és a Kőrösi fivérek közös nagymamájának lakása, a belvárosi Boltív közben. Itt is berendeztünk egy szobát szőnyegekkel, körben meditációhoz kitűnő Retextil köldökpuffokkal, remek hangulatot biztosítva így kis szeánszainkhoz. A résztvevők köre bővült. Ott volt: Hajdú András, Kőrösi Márk, Kőrösi Boldizsár, Kőrösi Petra Cami, Dávid Andris, Korányi Barna, Thiesz Angéla, Zsin Bence, Knyihár Bence és barátnője Pammer Petra, Kerner Miklós, Szolga Hajnal Szaffi, Thorday Filoména és egy cseh Erasmus ösztöndíjas lány, Hana.

A megbeszéléseket mindig egymás üdvözlésével (meghajlás a körben ülve egymás felé), majd meditációval kezdtük. Házi feladatunk volt a három alapelv: a beszivárgás, a gondoskodás és a humor elvének megtartásával valami olyat kitalálni, ami nem csak másokból, hanem önmagunkból is kioldhat régi félelmeket, feszültségeket. Még azt az instrukciót is kaptuk, hogy úgy bánjunk Uránvárossal, mint a szülő a gyerekével, és hogy bontsuk fel a mű-néző viszonyt. A tervek gyűltek, gyarapodtak.

A beszivárgást úgy képzeltük el, hogy a városrész frekvenciáltabb pontjain installációkat, festett hirdetéseket helyezünk el csoportos performanszok keretében, ezek az installációk rejtett üzeneteket tartalmaznak, a titok a rejtély, hogy kik és miért tették ide ezeket a dolgokat, izgalmas képzeletjátékot indítanak el az emberekben. A

szokatlan tárgyak jelzik azt is, hogy készülődik valami. Így találkozunk először a lakókkal, majd felkeresünk intézményeket: iskolákat, óvodákat, öregek otthonát az együtt alkotás reményében gyűjtőmunkát végzünk, dalokat, meséket, rajzokat kérünk az emberektől. Először azt gondoltuk, hogy az Olimpia épülete lesz a mi gondoskodáspavilonunk, de sajnos nem sikerült megszereznünk a helyet - kiadták másnak. Olyan ötlet is elhangzott még az elsők között, hogy felhúzzunk egy kis falut a magas lakótömbök tövében – természetesen kizárólag innen-onnan összeszedett hulladékokból, lomtalanításból származó elemekből, a lakóktól kért nem használatos, kidobandó tárgyakból, és ott fogunk élni pár hétig. Oda költözünk, és ott csináljuk a műhely-foglalkozásokat, előadásokat, programokat, csereakciókat, filmvetítéseket, színházi eseményeket. Az ötleteinket egy kiadványba rendeztük, amit a megrendelőnknek készítettünk. Ám idővel kiderült, hogy ők mégsem tudják finanszírozni a dolgot, ezért a kis ötletbörze-dossiént úgy rendeztük, hogy azzal szponzorokat találjunk vidámparkunkhoz. Az ötleteket a kitaláló neve nélkül fűztük egybe, erősítve ezzel is összetartozásunkat. Az ötletek a következők voltak:

Kukabáb:

Az akcióban résztvevő művészek arcát felfestjük egy emberformában kivágott OSB falpra. Erre a táblára minden művész felír egy üzenetet egy gondolatfelhőbe. Ezeket a táblákat egy egyszerű egykaros emelő szerkezetre erősítjük, és elhelyezzük őket a városrész kukái mögött, összekötve azt a kukák tetejével. Amikor a helyi lakos odamegy kidobni a szemetét, és a kukát kinyitja ez a festett emberforma felemelkedik a kuka mögött, így olvashatóvá válik az üzenet.

Leszakítható bölcsességek:

A városrész lámpaoszlopaira és bizonyos falfelületekre a jól megszokott leszakítható hirdetésekre akcióinkat inspiráló alapfogalmakat, gondolatokat, keleti bölcsességeket írunk.

Festett szórólap:

Kézzel festett egyedi szórólapokat osztunk Uránváros utcáin. Minden szórólap egy egyszeri személyes gesztus. Terveink szerint uránvárosi óvodákban, csoportos rajzfoglalkozás alatt készítenénk el ezeket a szórólapokat.

Elveszett tárgyak:

Az utcákon véletlenszerűen helyezünk el pénztárcákat, üvegpalackokat, dobozokat, bőrröndöket, amikbe a lakókhöz szóló kérdőíveket és egy hozzá tartozó személyes hangvételű levelet teszünk. A levél tartalmazza, email címünket és honlapunk elérhetőségét, amely segítségével felvehetik velünk a kapcsolatot, ha érdekesnek találják akcióinkat.

Lyukas doboz:

Olyan festett fa- és kartondobozokat helyezünk el Úránváros terein, parkjaiban, iskolákkal és további szociális intézményekkel szemben, amelyeken egy jól látható lyuk van. Ha a járókelők belenéznek a lyukba, egy üzenetet és egy kérdést találhatnak benne. A dobozon van egy rés, amin keresztül a járókelők bedobhatják a ládába esetleges válaszleveleiket.

Óriás ágy:

Egy óriás ágy, amelyen lehet meseelőadásokat, mesefelolvasásokat rendezni. Méreténél fogva emblemikus megjelenéssel bír az adott téren: egy felnőtt ember gyerekek érezheti magát, ha benne fekszik.

Piaci kofa:

Egyik emberünk piaci kofaként barackot árul majd, ám pénz helyett ellenszolgáltatásként valamilyen kulturális produkciót, vagy legalább is egy szép történetet kér cserébe a barackra vágyóktól. A produkciót magnetofonnal rögzítjük és később a „Vándor diszkó” illetve a „Meseszüret” akcióinkban felhasználjuk.

Vándor diszkó, élő frekvencia:

Úránvárosi lakosokkal hangfelvételt készítünk: kedvenc vagy saját dalaikat, verseiket, írásaikat adhatják elő. Ezeket diktafonnal rögzítjük. A program előtt hirdetéseket helyezünk el a városban. A jelentkezők lakás címeit dokumentáljuk, portréfotót készítünk az előadókról. Az előadó

választhat kedve szerinti helyszínt. (pl.: az erkélyen is elkészítheti felvételét, melyhez mikrofont és állványt biztosítunk, amelyeket kötéllal felhúzhat az erkélyére. Ez alatt mi a felvételt fülhallgatóval hallgatjuk az erkély alatti parkban.) Ha az előadó szeretné elküldeni a számot egyik ismerősének, akkor természetesen számíthat a segítségünkre,

hiszen a „Vándor diszkónak” szerepe a közvetítés is. A felvett anyagokat a működés alatt sugározzuk kis teljesítményű rádióadóval és hangszórókkal, így közösségi gócponttá válik.

Garázsfestmények:

A garázssoron megszólítjuk a tulajdonosokat, s megmutatjuk nekik a portfóliónkat. Azok jelentkezését várjuk, akik beleegyeznének abba, hogy garázskapuikra festményeket készítsünk vagy novellákat és verseket írjunk. Örömmel ráfestjük a kapuikra kedvenc fotóikat a családról, az uránvárosi sétálásról vagy kirándulásaikról, városi képekről.

Esti mese árnyszínház:

Uránváros estéiben közterein - szentjánosbogárként - felfénylő kicsiny árnyszínház. Mesék elevenednek meg benne halk zenei kísérettel. Gyermeknek és időseknek egyaránt szólna, olyan ablakot nyitva a monoton mindennapokból, amelyeken keresztül egy mesés álombéli világba képzelhetik magukat.

Meseszüret:

A program a valahai mesekörök nyomába ered, mintát véve az uránvárosi lakosok emlékeiből és mesekönyveiből. A vállalkozókat arra kérjük, olvassák fel, mondják el kiválasztott, kedves meséjüket. Embereinket az óvoda, iskola, játszótér, parkok és lépcsőházak területén szólítjuk meg. A meséket felvesszük, majd a „Vándor diszkó” keretében lejátszásra kerülnek, ezzel a megszerzett hanganyag mozgásban marad. Óvodások, kisiskolások és nyugdíjasok a projekt tervezett célközönsége.

Rikságy mobil filmszínház:

A „Rikságy mobil filmszínház” kültéri alternatív fórum. Legfőbb kommunikációs eszköze a film. Szeretnénk elindítani egy bizalmi viszonyon alapuló, intim kapcsolatot a lakók és a környezetük között. A Velosophie Kerékpáros Kultúrtérrel közösen felépítünk egy olyan riksát, aminek utazótere egy franciaágy alapjaira épített sátor. Ebben mini filmstúdiót és mozit üzemeltetünk. Ezzel a riksával ingyen szállítjuk az uránvárosi lakosokat piacra, boltba, buszhoz, iskolába, haza. Útközben hang és mozgókép felvételeket készítünk. Ezekből az anyagokból, rövid hang- és filminstallációkon keresztül egy félórás art-dokumentumfilmet készítünk. Rikságyunk

olyan intim teret biztosít, ahol utasaink rövid időre kiszakadhatnak a hétköznapi rohanásból. A felszabadított idő alatt, mi olyan játékokat ajánlunk fel nekik, amelyeket elfogadva megmozgathatják kreatív alkotó energiájukat. A játékok során számukra fontos dalokat, meséket, történeteket gyűjtünk. A rikságyon készített anyagokból készült rövidfilmeket következő találkozásaink alkalmával levetítjük nekik, ezzel életben tartva a folyamatos kommunikációt és inspirálva őket a további játékokban való részvételre.

Uránhíradó:

Később a rikságyon készített anyagokból (a filmben szereplők beleegyezésével) és élő képek egyenes adásából, összeállítunk egy alternatív mobil Uránhíradót. Ezt, a naponta frissített műsort Uránváros főbb találkozási pontjain, közterein vetítjük le nappal a riksánkban, esti órákban a házfalakra. Riksánk fényáteresztő vetítő vásznának köszönhetően, az híradót utasaink és a járókelők egyaránt követhetik.

Country for old man, színház az idősök otthonában:

A „Country for old man” egy hétnyi irodalmi- és színházi műhelymunka: ismerkedés, közösségépítés és kommunikáció színházi eszközök és játékok bevonásával az uránvárosi idősök otthonában. Első körben eljárunk beszélgetni az uránvárosi idősök otthonának lakóival. Megkérdezzük tőlük, hogy mely témák foglalkoztatják őket leginkább. Mi az, amitől

jó kedvük lesz? Mi az, amiről gyakran gondolkodnak? Megtudakolnám, kik a legkedvesebb íróik, költőik. És hogy emlékeznek-e még tőlük versekre, sorokra? Megkérjük, hogy meséljenek: emlékeket és kitalált történeteket egyaránt. Belegyezésükkel pár történetet rögzítünk. Megkérdezzük, vannak-e színházi emlékeik, élményeik? A következő alkalommal szövegeket viszünk legkedvesebb íróiktól, s felolvassuk nekik. Persze ők is felolvashatnak. Kiválasztjuk a számukra legszebb szövegrészeket és beleegyeznek, dramatizáljuk elmesélt, lejegyzett történeteik közül a legizgalmasabbakat. Ha sikeres a kommunikáció a csapaton belül, és érzékelhetővé válik az egymás felé való nyitás, a kölcsönös érdeklődés, megtanítunk nekik

néhány színházi játékot és improvizációs gyakorlatot. A későbbi találkozásaink alkalmával a tanult játékokat, az elmesélt történeteket és kiválasztott irodalmi szövegeket vesszük alapul, s ezekhez igazítjuk a műhelymunka további programját. Ha a résztvevők a játékban örömet lelik, felvetjük nekik egy esetleges nyilvános

munkabemutató lehetőségét, melyre talán szabadtéren, talán egy színházi teremben kerülhetne sor május végén vagy június elején.

Takarítást vállalok, alternatív szociális akció:

Az öt napig zajló akció során tépegetős hirdetéseket rakunk ki, minden nap más felirattal:

1.nap: Porszívózást vállalok ingyen a mai napon 15-19 óráig. Kérem, hívjanak: 06304916474

2.nap: Felmosást vállalok ingyen a mai napon 10-14 óráig. Kérem, hívjanak: 06304916474

3.nap: Portörölgetést vállalok ingyen a mai napon 9-13 óráig. Kérem, hívjanak: 06304916474

4.nap: Mosogatást vállalok ingyen a mai napon 20-24 óráig. Kérem, hívjanak: 06304916474

5.nap: Ablaktisztítást vállalok ingyen a mai napon 11-14 óráig. Kérem, hívjanak: 06304916474

A hirdetéseket mindig az aktuális nap reggelén tesszük ki Úránváros területén. Az először telefonálók kapják az ajándék takarítást. A takarítás közben történeteket, nem használt tárgyakat gyűjtenénk, amiket felhasználnánk egyéb uránvárosi akcióink során. A „takarító” útjait filmre vennénk.

Sorsfonalak, közösségi mandala:

Mindannyian, akik részt veszünk a Kioldásban, mint mozgatók (kertészek) párban egy-egy fonal két végét tartjuk, miközben körtáncot járunk. A közöttünk feszülő szálak, mint életfonalak, az „itt és most” megjelenítői, a mozgásunk, a szűkülő spirál pedig az idő az életünkben. Minél hosszabb az utunk, annál rövidebb a fonalunk, de annál szebb a szövetünk, folyton csak terebélyesedik az által, ahogy tagolódik, osztódik a találkozások halmaza. A párunk mellé sosem érünk, ő az, aki a legtávolabb van, mivel egy szál két felét feszítjük, lehetővé téve a szép beszövődést. Járjuk a táncunkat, két csoportban, ki jobbra, ki balra. Akik jobbra forognak, találkoznak minden balra táncolóval, és fordítva. A párunkkal nem, vele csak egy ütemre mozgunk. Lábunkon színt hagyó cipő, kezünkben azonos színű szál. Ahogy nyomot hagyunk, a lejárt út megjelenik a földön, és ennek fonákja a közöttünk lévő térben a szőtt-font mandalában. Egyre közelebb kerülünk egymáshoz, egyre rövidebb a szálunk, de a megtett út, mint

valóság látszik.

A mandala, amit összetáncoltunk, egy jel, egy zászló, amelyet kint hagyunk a térben, Uránváros terében, felmutatva jelenlétünket az ottlétünk alatt.

Uránváros elveszett dalai, a közösség hangja:

Kutatjuk azokat az értékeket, amelyek valahol a kommunikációhiány következtében a csendbe vesztek. Hangok nyomába eredünk, hogy azokat rögzítve és fuzionálva őrizzük meg az utókornak. Szeretnénk felhívni a résztvevők figyelmét saját értékeikre, valamint a környezetükre gyakorolt közvetlen hatásuk fontosságára. A munkafolyamat három fázisra osztható:

I. Kapcsolatfelvétel: egy fiktív szervezet, a „Szervezet a Hangok Megőrzéséért” tagjaként, kutatóként vagy riporterként felkeressük a helyi lakókat, baráti társaságokat, megszólítjuk az „utca emberét”, megjelenünk parkokban, bejelentkezünk intézményekbe (klubok, iskolák, óvodák, idősek otthona...stb.) Hirdetéseket, plakátokat, névjegykártyákat helyezünk el a kiszemelt területeken.

Cél:

- történetek, dalok, versek, mesék gyűjtése a helyi kultúra autentikusabb megnyilvánulásait keresve.
- felszabadult hangulat és kreatív légkör teremtése: türelmes, gondoskodó hozzáállással, tolakodás nélküli kíváncsisággal közelítünk és vezetjük a találkozásokat egy kreatív légkör felé, amely alkalmas őszinte, nyitott párbeszédre, lehetőséget adva a megörökítendő gyöngyszemek születésére.
- jó minőségű hang- és videofelvételek rögzítése: megfelelő technikával, egyszerű eszközökkel, használható felvételeket készítünk, az adott helyhez, helyzetekhez alkalmazkodva.

II. Stúdiómunka: a hangfelvételeken javítunk, ha szükséges, maximalizáljuk minőséget hangmérnöki eszközökkel. A videofelvételeket megszerkesztjük, megvágjuk.

Megzenésítés: kísérő, aláfestő zenét készítünk a dalokhoz, történetekhez, egy komplex, megszerkesztett, szórakoztató uránvárosi élményt hozunk létre.

Zenebusz:

Francia mintára, új zenefórumot kezdeményezünk a Pécsi Közlekedés Zrt-nél. Menetrend szerinti buszokra szállunk fel hangszerekkel, mini erősítővel, és két megálló között szelíd, kellemes hangulatot teremtünk, improvizációkból született

dallamokkal. Az Uránvárosi Kioldások Kertje akciósorozat dallamait hintjük szét így a köztudatban. Olyan dallamokat, amelyekkel programunk főbb állomásain is találkozhatnak a hallgatók. Az akciót végig dokumentáljuk videó formájában, felvételeit a "Rikságy mobil filmszínházban" vetítjük le. Időről időre meghívunk más utcazenekarokat, akiknek felajánljuk új fórumunkat.

Gyaloglakás, mobil szomszéd:

A „Gyaloglakás” egy ötszögekből álló gömb hullámkarton, fólia, lakk és papír felhasználásával. Ez a három méter átmérőjű gömb egy olyan mozgó lakás, mely minden belső síkja alapterület is egyben. A lakáson belüli közlekedés úgy történik, hogy a benne lévő maga a súlypont.

Így helyváltoztatás közben a gömb megfelelő része a „lakó” alá fordul. A konstrukció áttetsző, így biztosítva a beltérben történő cselekvések láthatóságát. Egy lakó folyamatos „életperformansza” követhető itt nyomon. A gömblakást előre legyártott elemekből a helyszínen építjük fel, majd a lakást berendezzük a helyszínen gyártott bútorokkal, amelyek a beltérhez és a „lakó” egyéni igényeihez alkalmazkodnak. A bútorok alapanyaga hullámkarton. A performansz során a „lakó” életéből a személyes és általában a külvilág elől eltakart részeket tesszük láthatóvá. Ez a közvetlenség közvetlenséget generál. Reményeink szerint így kialakul egy lakótársi viszony az uránvárosi utca emberével.

Jókedv folyosó, óriás vándor installáció:

Egy két-három méter hosszú két méter magas, egyszerű faszerkezetes vázzal megépített folyosó, amelyet feldíszítünk a jókedvet kioldó előidéző tárgyakkal, üzenetekkel és hangokkal (pl. nevetés) és színekkel. Ezeket a díszeket részben saját ötletekre alapoznánk, de folyamatosan nyitott lenne. Uránváros lakói is hozzájárulhatnak a jókedv kioldásához: hozhatnak saját tárgyakat, üzeneteket. A folyosó Uránváros terein és járdáin vándorol. Előre eltervezett és meghirdetett helyszíneken és időpontokban állítjuk fel. Így létre jöhetne a jókedv áramlása, hisz jókedvet ajánlhatunk fel és adhatunk másoknak. A folyosó mottója: aki áthalad rajta, találkozik – ha csak egy pillanatra is - saját jókedvével. Aki pedig jókedvű könnyebben és felszabadultabban kezd soron levő tevékenységébe, legyen az munka, tanulás vagy csak egy találkozó.

Rejtélyolimpia, detektívjáték:

„Uránváros 2009-ben Pécs legbiztonságosabb városrésze volt az elkövetett

bűncselekmények száma alapján.” (Wikipédia) Ebből az örömhírből kiindulva egy olyan közösségteremtő detektívjáték lebonyolítása a cél, ami Uránváros két szimbolikus „mítoszat”, építészeti kuriózumát teszi elevenné. A fényes múltú Olimpia Étterem és a városrész különleges reliefjei lesznek a játék központi motívumai. Uránváros társasház-erdejében különleges képek őrzik a kapukat. Több mint 40 dombormű található az emberek feje feletti síkokban, s ezek nem a szocreál tömegtermelés maradványai, hanem neves kreatív emberek alkotásai. A „csapat” azonban nem teljes. Rejtélyes módon lába kelt jó néhány lénynek. Évszakok és állatok, mítoszok és csodalények sírnak eltűnt társaik után. A mitológia domborulatai stílusosan az Olimpia Étterem falán kaptak helyet. Habár a nyugalmazott világkiállítási pavilon épülete nem olyan pompázatos, mint fénykorában, mégis meglepő gyöngyöket érlelget magában: itt székel például Mr. Bajusz, aki másodállásban titkos ügynök.

A játék menete: A játék az eltűnt reliefek felkeresése köré szerveződik. Résztevői a városrész általános iskoláinak vakmerő nyomozói, akiket egy titkos megbízó hívott össze, hogy a Rejtély Olimpián megmérettessenek, oly módon, hogy felkutatják Uránváros eltűnt „békeőreit”. A verseny három délutánon keresztül tart majd. A detektívek furmányos feladványok megfejtésével jutnak majd állomásról állomásra, miközben titkok és történetek tárulnak fel szemük előtt. Az elvégzendő feladatok csapatmunkát kívánnak, így erősítve az együttműködési kompetenciát. A kevert csapatok révén a különböző iskolák diákjai kapcsolatokat teremtenek egymás közt, megteremtve ezzel egy uránvárosi ifjúsági közösség alapjait.

Furcsa dolgok burjánzása:

Uránvárosban sétálva lettünk figyelmesek olyan jelenségekre, kompozíciókra, amelyek többnyire észrevétlenül lapulnak a térben. Ezeket nézegetve, felvetődik bennünk a kérdés, hogy ezeket ki csinálhatta és miért? Tehát elkezdett érdekelní minket a történetük. Arra jutottunk, hogy ha tovább komponáljuk ezeket az alaptörténeteket, akkor előbb-utóbb jön egy járókelő, vagy kinéz valaki az ablakon, aki tudja, hogy kinek a műve az, amit éppen mi ott tovább fejlesztünk. Így elkezdek kommunikálni, a közbejövő információk által pedig megint elindulok egy úton, amit igyekszem tárgyi formába önteni.

Például:

- Az egyik járda szélén kinőtt egy nádszál, pedig sehol a környéken nem nő nád. Már ki volt száradva, de még gyökerezett a földben. Ezt például rózsaszínre festenénk.

- Egy emeletes ház oldalán pedig a szellőző lyukat valaki purhabbal kifújta, ami kifröcsögött az egész ház oldalára, ezt is kifesthetnénk, aranyra vagy színesre.
- Az egyik földszinti lakás ablakába szedett-vedett műanyagszalag-csíkok voltak kötözve, gondolom azért, hogy a galambok ne piszkítsanak oda. Ezeket a szalagokat meghosszabbítanánk, és egy másik ablakba kötöznénk, megteremtve így egy kommunikációt két ismeretlen lakó között, vagy mindegyik hosszabb csík más ablakba köt ki, végigfutva így a házak közti teret, parkot.

Kívánságfelhő:

Az emeletes házak tetejét héliumos lufi-füzérrel fűzzük össze, amelyek boltívet alkotnak a két ház közötti szakaszon. A füzéren még kis cetlik is vannak, amiken az adott ház lakóinak bármilyen vagy épp az Uránvárossal kapcsolatos kívánságai szerepelnek. Üzenetek a fénynek, a jövőnek, és az életnek. De akár kis, könnyű, személyes jellegű tárgyacskákat is köthetünk rájuk. Ezeket a kívánságokat a lakókhoz közvetlenül becsöngetve szedjük össze, közben elmesélve nekik az ötleteinket, s felmérve azt is, hogy hány lakó venne részt az akcióban. A lufi-lánc feladogatása is a lakók feladata lenne, ablakaikból partvisnyével adogatják feljebb és feljebb a lánc egyik, illetve másik végét. A tetőn a mi emberünk áll és köti ki a láncolatot, ami pár napig ott marad, majd akcióink végeztével egyszerre elvágva azokat, felröppennének és elszállnának.

Avant Garden, konceptuális kertészet, és flash mob öntözési akció:

Az akció lényege a művészek, mint beszivárgók, beavatkozók és a helyi lakosok között interaktív platform létrehozása, mely az adok - kapok viszonyon és a közösségi művészeten alapul.

A konceptuális kertekre jellemző sajátosság, hogy valamely forma vagy motívum tartalmi töltetet is kap, amely ha úgy tetszik, „kiolvasható” a kert elemeinek megnyilvánulásaiból. Az agy átvitt értelemben a számítógép központi irányító része is: ennek megfelelően a kert elemeinek „antropo- és technomorf” megnyilvánulásai töltik meg konceptualitással a kertet – mindezt olyan indirekt módon, hogy a kertben tartózkodónak nem kell feltétlenül ennek tudatában lennie. Elég, ha pusztán fizikailag élvezi a helyszín békességét vagy mozgalmasságát. Ha a meghökkentő, humoros vagy töprengésre készítő megnyilvánulások a tartalom és forma összekapcsolódásának

felismerésére is ráébrednek a szemlélőt, akkor szellemi szinten megélhető élményt nyújt a kert. Van ebben a kertben minden, ami a hagyományos parkok, kertek szokásos tartozéka, csak egy kicsit eltérően a sztereotípiáktól. Hősök és művészek szobor-portréi helyett kinetikus „kütyük”, szökőkút helyett hűtőbordák, virágágy helyett az „érzékelés labirintusa”. A kert egy szociális- közösségi tér, gyermek és felnőtt játszótér, mely humoros és interaktív játékokkal (indusztriális műtárgyakkal) felszerelt. A kert létrehozása során bevonjuk a (közvetlen és közvetett) lakókat, informáljuk őket a koncepcióról és a folyamatról, meghívjuk őket az alkotás időszakára, mint egy land-art workshopra, hogy a kert kialakítását megértsék, igényeiket és ötleteiket – esetleg eszközeiket - beépítsék. A két hetes kertépítés végén az avatásra a lehető legtöbb embert szeretnénk meghívni. A meghívóhoz instrukciót és kérést csatolunk, hogy hozzanak magukkal egy-egy vödörnyi vagy pohárnyi vizet, melyet érkezésükkor egy játékszabály szerint helyeznek el. Célunk ezzel egy sűrű "víz-amőbát" képezni, egy „szimbolikus tavat” építeni. Az közösségi öntözés a lakók által kapott játékszabály része, célunk ehhez egy humoros forgó öntöző-szerkezet megépítése.

Mozgó turkáló:

Ez a mozgó installáció egy kinyitható szivacsgömb, amiben egy ember helyezkedik el. A gömb elemeit az ember testére rögzítjük. Ha guggol, a gömb gurul, majd amikor feláll, a gömb szétnyílik, és furcsa jelmezzé alakul át. A gömb külsejére össze-vissza futó tépőzárakat varrunk fel, amikre ruhák tapadnak. A legkülső réteg pedig egy szintén tépőzáras víztiszta molino-réteg, hogy a ruhák ne koszolódjanak (ezt könnyen ki lehet nyitni, és betenni vagy kivenni alóla a ruhát). A ruhákat a lakóktól gyűjtjük be. Mintegy táptalajt nyújtva a cserekereskedelemnek, megkérjük őket, hogy hozzák le a ruháikat, amelyeket már nem hordanak, és helyette vihetnek másikat. De persze adunk annak is, aki nem hoz semmit. A gömböt a lakók és a gyerekek kipróbálhatják, a helyszínek pedig az emeletes házak közötti füves területek lesznek. Az akció célja a lakók közötti kapcsolat frissítése, hiszen láthatják egymáson korábban levetett ruháikat. Az akció ugyanakkor a fogyasztói társadalom túltermelésére adott válasz: a csereberéből származó ruhadarabnak is lehet ugyanannyira örülni, mint egy újnak. Továbbá az installáció játékossága, érdekessége is közönségvonzó, és ezáltal közösségteremtő lehet.

Utcakiállítás, rajzszaakkör:

Felkeressük az uránvárosi óvodákat, alsó tagozatos osztályokat, és itt a gyerekekkel

nagy közös rajzolást szervezünk, ahol a kihalt állatfajoknak emléket állítva plakátokat készítünk, amelyekre ezeket az állatokat rajzoljuk "elveszett" felirattal. A kész rajzokat az egyik, házak közti parkos területen madzagra kicsíptetjük. Innen bárki elviheti a műveket, amelyik megtetszik. Ez lenne az első téma. Ha pedig sikeres az akció, akkor további feladatokat találunk ki az örömteli együtt alkotás reményében. Ilyen feladatok lehetnek még az egymást rajzolás, csukott szemmel rajzolás, másik kézzel rajzolás, álmokkép, stb. A művekből nagyobb óriásplakátokat alakítunk ki a házak tetején, vagy ajándékként osztogatjuk őket, mint szórólapokat. Esetleg a földszinten lakó embereket megkérjük, hogy rakják ki az ablakukba, így megvédve a képeket az időjárás viszontagságaitól.

Ez volt a kis ötletcsokrunk. Április közepén itt tartottunk. A csapat egy része részt vett a Thiesz Angéla által szervezett Tér Itt És című köztéri kiállításon, a pécsi Hősök terén, ami húsvét vasárnap és hétfőn zajlott. Itt állította fel Thorday Filoména először az Óriás ágyat, én kölcsönkértem az erdőből egy magaslest, és köré raktam öt gipszből készült őzet, mint egy bizalom emlékműként. Az őzeket a gyerekek kifesthették és hazavihették a kertjeikbe. Korányi Barna mélylest ásott a földbe, de volt még hatalmas megterített asztal (Thiesz Angéla), harangkapu, bambusztorony (Zsin Bence), kalácssütés nyílt lángon (Thiesz Angéla), sárból készült Vénusz szobor (Kerner, Korányi), kacsalábon forgó feszített festővászon-házikó, amelyre rituálészerűen úgy festettünk, mint a táborban: meditatív kalligrafikus módszerrel (Knyihár Bence). Két hétig erre az eseményre készültünk, de aztán visszatértünk az uránbányánk mélyére. Hajdú András is visszajött közénk, ő volt csapatunk összetartó motorja. Nagymamánál szerveztük az akciót, továbbra is összegyűltünk, meditáltunk, tanakodtunk. Szponzoráció híján ismételten minimalizálnunk kellett mindenféle anyagi háttérrel, ezért az ötletcsokor költséges részei leszakadtak, de így legalább az maradt, ami fontosabb volt a pénzköltésnél: a gondoskodás és a kapcsolati tőkénk gyarapítása. Meglátogattuk az öregek otthonát a Szilárd Leó Park szélén. Nagyon kedvesen fogadtak és beengedtek minket, meglepetésünkre az intézmény rendelkezett egy kreatív szobával, ahol festés, rajzolás, hímzés, kézműves foglalkozásokat tartottak. Az öregekkel beszélgetve, persze főleg a panaszkodás vitte el a témák többségét, de volt, aki aktív, segítőkész és életvidám volt. Volt, aki nagyon szépen énekelt, illetve aki töménytelen sok saját verssel árasztott el bennünket, de volt olyan is, aki csak passzívan bámult maga elé. A közös tényező viszont az volt, hogy nem nagyon lehetett rávenni őket a közös kreatív aktivitásra, ezért egyszer még visszamentünk úgy, hogy vittünk hangszereket, kis

koncertet adtunk nekik kint a teraszon a napsütésben, és közben portrékat készítettünk arról, aki megengedte. Volt, aki szerette és volt, aki nem. Az igazi kreatív energiák öngerjesztő gyára azonban az Endresz utcai Életminőség-Fejlesztő Szolgáltatások Intézményében indult be. Itt is szívesen fogadtak minket, és ötletünket, hogy képzőművészeti és színházi foglalkozást tartunk az odajáróknak. Az intézmény nem bentlakásos, hanem nappali foglalkoztatóként működik, és közepesen értelmileg sérült embereket foglalkoztat, akik kosarat fonnak, nemezelnak, fajtáékokat készítenek az asztalosműhelyükben, vagy rongyszőnyeget szőnek. Ezért kapnak ebédet, úszni járnak, programokon vesznek részt, és még egy kevés keresethez is jutnak. De a napjaikat és életüket monotonnak találják, ezért többször is pozitívan jelezték, hogy pezsgést vittünk az életükbe. A helynek volt egy képzőművész sztárja is: Orsós Gyuri, aki pécsi épületeket rajzol nagy precizitással kidolgozott grafikai megoldásokkal, akkor épp a Zsolnay-tekercsen dolgozott: egy 25 cm magas, körülbelül akkor két méter hosszú, féltve őrzött és mutogatott alkotáson. Ő nem vett részt a műhelymunkában, de többször ott volt, mert abban a teremben volt a rajzolóasztala, ahol mi dolgoztunk, és gyakran szónokolt nekünk közben, felolvasott a bibliából, vagy gyakran feltette azt a kérdést: Na, ki szereti a Gyurit?" Mindig volt jelentkező. De a legtöbb embernek már unalmas volt a műsora. Nekünk adott riportjában dicsérő szavakkal illet minket, hogy nagyon pozitív az, hogy mi itt vagyunk és felszabadítjuk az alkotó ösztönt az idejárókban, feloldjuk a hétköznapi unalmát, és hogy több ilyen lehetőség és alkalom kéne. Az első foglalkozástól mindenki tartott egy kicsit, minthogy nem tudtuk, hogy mire számíthatunk.

Nekem ez volt a második alkalom életemben, amikor értelmileg sérültekkel találkoztam és alkottam együtt, először 2010-ben a Pálfa Művésztelepen oldódtak fel félelmeim a kicsit "más" emberekkel kapcsolatosan 2008-ban. Ott kaptam egy olyan inspiratív példát Lénárd Katától (ő egy gyakran gyerekekkel dolgozó pszichológus, akivel a Hősök terei munka során ismerkedtem meg), amire azóta is hálás szívvel gondolok vissza. Ez a történet az volt, hogy Pálfa egy kis zsákfalú, ahol mindenki ismer mindenkit, és a "kastély" lakói voltak a "gyógyosok", akiktől mindenki távol tartotta magát. A művésztelep a helyi művelődési házban volt, ahova gyakran jöttek a helyi gyerekek. Kata figyelte rá hogy a srácok félnek a kastélylakóktól, ezért kitalálta, hogy kiscsoportokban beviszi a gyerekeket a kastélykertbe ismerkedni az ottaniakkal, akiknek ajándékokat (kis kollázst, rajzokat) készítettek előzőleg közös munkában. A látogatások sikeresek voltak, a nagy félelem és misztikum feloldódott.

Mikor beléptünk az Endresz utca egyik foglalkoztató termébe, ahol már nagyon vártak minket, körülbelül húsz fős társaság ült egy nagy asztalnál. Mi körülbelül öt-hatan lehettünk, voltak nálunk kis lapok, nagy lapok, ceruzák, filctollak, festékek, ecsetek, de pontosan felépített foglalkozási programtervvel nem rendelkezünk, ezért az ötlet hirtelen jött, amikor Hajdú megkérdezte tőlem, hogy akkor mi legyen az első feladat? Én rávágtam, hogy rajzoljunk szörnyeket! És így is lett, először mindenki kapott egy A/4-es lapot, amire rajzolhatott. Senki nem szégyellte a rajzát, nem volt kérdés hogy jó-e az, amit csinál, és ha kész volt egy szörny, máris jött a másik. Hihetetlen dinamizmus, lendület és energia szabadult fel a térben, és beindult a szörny-tömegtermelés. Sokféle stílusban: a rajzfilmfigura másolatoktól egészen az egyedi expresszív ábrázolásokig. A kis szörnyek után jött egy nagy, közös szörnyerdő felfestése egy 1,5 m x 3,5-4 m-es nagy akadémia kartonra. Ez a nagy felület sem váltott ki belőlük kérdéseket – addig töltötték a felületet, amíg egy nagy színes festmény nem lett belőle. Nagyon sikeresnek éreztük ezt az első alkalmat, és ígéretünket tettük, hogy visszajövünk még egyszer. Aztán végül is nem egyszer, hanem sokszor visszamentünk, ez az Endresz utcai hely lett az uránvárosi központunk: nagyon kapós lett a képzőművészet. Ezzel párhuzamosan egy színházi műhely is beindult. Amikor délután hazamentek a foglalkoztatottak, mi ottmaradhattunk a kertben és formálhattuk csapatunkat tovább: tartottunk magunknak privát performansz bemutatót, rezegtünk, jógáztunk, zenéltünk... A képzőművészeti műhelyek alkalmával készítettünk nagy óriásplakátokat, kollázsokat, festettünk köveket az avantgardenhez, a hulladékgyűjtő központban talált átlátszó műanyag búrákból színes mécses-fedelet festettünk - egy egész erdőnyit körülbelül száz darabot - lent a kertben pedig a fák köré ragasztottunk pausz papírt, illetve csomagoló papírt, és ott festettünk, rajzoltunk, belesatírozva a fák kérgének mintáját a képekbe. Az utcán talált leesett ágakat is befestettük színesre, és nagy mennyiségű egyedi rajzolt-festett szórólapokat készítettünk kisebb-nagyobb méretekben. Színes transzparenszeket festettünk, amikre egysoros verseket írtunk, ezek voltak a kellékei annak a felvonulásnak, amivel a nagy esemény kezdődött. A szórólapokat zenés performansz keretein belül osztogattuk szét a járóelőzőknek, a zebrán áthaladók hegedűs vagy gitáros zenészt kaptak áthaladásukhoz. A többiek (dobos, szaxofonos, furulyás, harmóniumos, szájharmonikás, trombitás, fuvolás) a bolt előtti padon a buszmegállóban játszott, a nem zenélők pedig osztogatták az egyedi meghívókat, és invitálták a lakosokat az eseményre. Itt volt egy szép kép: Kőrösi Petra egy telefonfülkében hegedült az út túloldalán.

Hajdú az egyik nagymamánál eltelt megbeszélés alkalmával felolvasott egy szöveget, szintén Csögyam Trungpa egyik könyvéből, melynek címe: A bölcsesség öt energiája. A tanításkor a következőket jegyzetem le:

- a bölcsesség öt energiája magába foglalja létünket, másokkal való tevékenységeinket, és a jelenségek világának minden egyes mozzanatát. Ugyanúgy megmutatkozik testtartásunkban, hangulatainkban, személyiségünk típusában, mint a tájban, évszakokban és a környezetben. Minden energiatípus kifejeződik bizonyos személyiségjegyekben, amiket általában, rendellenesként vagy neurotikusként, illetve építőként vagy bölcsként csoportosítunk. A zavaró és a kellemes érzelmek egyaránt ugyanabból az energetikai mátrixból törnek fel. Az energiákat könnyedén azonosíthatjuk színeik alapján, melyekben minőségük lényege lakozik.

A vajra család egy kék energiát tükröz, amely hasonlít egy tiszta tükörhöz, mint egy hegyi patak vize. A vajra energia előítéletek nélkül tükrözi vissza, amit lát; ez az ereje bölcsességének. Van egy elbizakodottsága is, ami egy hideg vagy égető haraggá keményedhet, ez jellemzi zavarodottságát.

A ratna család kiad magából egy gazdag, aranysárga, földközeli energiát, ami minden dolgot magába foglal. A ratna energia bölcsességének ereje a gazdagság, minden dolgok egyenlősége és a megelégedettség. De ugyanakkor átfordulhat területszerzési vággyá és duzzogó gögőssé, ami az ő neurotikus minősége.

A padma család kicsattan a vörös energia életerejétől. A padma energia szenvedélye, ami belőle a legjobb, az együttérzés bölcsessége. A legrosszabb neurotikus kitöréseiben görcsös ragaszkodásban nyilvánul meg. Bölcsességében nagy kifinomultsággal egyesül azzal, ami történik, és előítéletek nélkül különbözteti meg amit tapasztal. Neurotikus pillanataiban rögeszmésen cuppan rá örömének forrására.

A karma család egy zöld, élénk, lelkes energiát bocsát ki, a szélhez hasonlatosan. A karma energia mindent megvalósító cselekedeteit mások javára ajánlja fel, ez bölcsessége. Ugyanakkor átfordulhat hatalomvággyá, manipulációvá, versenyszellemmé és féltékenységgé, az jellemzi zavarodottságát.

A buddha család egy fehér, tágas és békés energiát áraszt. A buddha energia egy békés tér, mely mindent lefed, ez adja bölcsességét. Ugyanakkor szilárdan, mozdulatlanul is létezhet az öntudatlanság vagy a tagadás áthatolhatatlanságában. Ez zavarodottsága.

Még ha egy személyben egyértelműen megmutatkozik is egy speciális energia viselkedési stílusa, ugyanakkor a többi energia is állandóan munkálkodik benne.

Lélekjelenlét, idő és a gyakorlás kell ahhoz, hogy igazából megismerjük a bennünk lakozó energiák teljes skáláját. Mindannyian sokszínűek vagyunk. Amikor elkezdjük tudatosítani magunkban ezen energiák létezését, láthatjuk, hogy viselkedési mintáink, érzelmeink, intelligenciánk és temperamentumunk hogyan felel meg egy vagy több energiáknak az öt közül. Észre vesszük majd, hogy bizonyos helyzetek hogyan tisztulnak és válnak formálhatóvá, amint kapcsolatba kerülünk ezen energiák erejével. Az önmagunk felé irányuló jóindulat fejlesztése (maitri) nagy szerepet játszik a bölcsesség öt energiájával való munkában. Mindannyian vágyunk arra, hogy szeressünk, és hogy szeressenek bennünket. Ez egy egyetemes igazság. Ugyanakkor gyakori hiányosságunk, hogy miközben kétségbeesetten hajszoljuk a másik szeretetét, vagy elvakultan, hevesen szeretünk valakit, igazából a legnagyobb szükségünk arra lenne, hogy magunkat szeressük. Csak magunkat szeretve szerethetünk másokat, és ők is csak akkor szerethetnek minket, ha magunkat szeretjük. Önmagunk szeretete az elfogadástól, az ellazulástól, a nyitástól és a szívéllyesség átérzésétől függ. (A magam iránti szelídség megbékít. Észreveszem, hogy könnyebben és mélyebben lélegzem. Nem küzdök sem magam, sem a környezetem ellen. Szívem nyitottságától megnyugszom.) Ez a táplálék belülről jön. Ez a maitri.

Mínthogy az akciónk a finanszírozás hiánya miatt elszakadt attól a koncepciótól, hogy szorosan uránvárosi alapokon nyugodjon, ezért a végleges tervünk az lett, hogy megvalósítjuk a Kioldások Vidámparkját e szerint a tanítás szerint, az öt energia alapján olyan - lehetőleg interaktív - installációkból álló mandala-parkot építünk fel, ahol az emberek kioldhatják feszültségeiket, felszabadultan játszhatnak saját és mások energiáival. Hajdú András három francia művésztársa, barátja is nagy segítségünkre volt, Pierre zenész-világmegváltó, Tonja masször-természetgyógyász-jógaoktató, és Frankie a barkácsolás ördöge segítségével még dúsabb lett a köztünk lüktető energiák mezeje.

Az esemény időpontja 2011. június 4. lett. A gyülekező az Olimpia épülete előtt volt este hatkor, odahívtuk az Endresz utcaiakat, a szórólap címzettjeit. A lakosokat szóban tájékoztattuk, és persze jöttek az ismerőseink, barátok, belvárosi érdeklődők, Művészeti Karos diákok, tanárok, és még sok ismeretlen arc. Hamarosan meglepően sokan lettünk, több mint száz fős közönség gyűlt össze, pedig délelőtt és előző napon is trópusi esőhöz hasonló záporok voltak. Amint összeállt a boly elhangzott az azután sokszor elhangzó kérdés-válasz pár: "Hová megy ma éjjel az Uránváros?" a erre a kántáló válasz: "A Szilárd Leó parkba!" . Közben dobolás adta a menet ritmusát, amit

furulyaszó és kurjongatás kísért. Egy verssoros transzparensünket büszkén lebegtettük a szélben, a két guruló járművünk a riksfotel és a vándordiszkó is gyarapította vonulásunk gazdagságát. Az úton átmenve az állat-reliefes házak előtt haladtunk el úgy, hogy mindig a mellettünk lévő házon található állat hangját utánoztuk. Közben folyamatosan próbáltuk bevonni az utcán álló, s színes felvonulásunkra rácsodálkozó embereket. Kőrösi Csoma Sándor szobránál tiszteletünket nyilvánítottuk, mégpedig egy Picur által vezényelt rezgőkórussal, és egy Kőrösi Csomáról szóló szöveg felolvasásával, valamint feszültségoldó hangos sóhajú kézlerázással. Továbbhaladva az út mellett, a tömbházak közötti füves részeken bizalommal kapcsolatos, egymás felé nyitó feladatokat hajtottunk végre: Mindenkinek választania kellett egy párt, lehetőleg idegent. Olyat, akit nem ismert. A homlokokat egymásnak érintve kellett minél jobban a másiknak dőlni, és közben rezgetni egy hangot, a másik ilyen feladat a vakvezetés. Az egyik ember becsukja a szemét, a másik pedig a kezét fogva vezeti úgy, hogy figyel, hogy vigyáz arra, hogy ne essen el. A harmadik pedig instrukciót adott: öleljük meg minél több embertársunkat szeretettel! Ez abszolút egyszerű, de nagyon hatékony ember-ember közti viszonyjavító, oldó feladatok voltak ezek. Mindenki mosolygott. A parkba érve Kőrösi Bobó fogadott minket, mint nagyhangú konferanszié, csinos, egyedi Tim Burton stílusú jelmezben, fehérre festett arccal, nagy fekete szemekkel. Invitálta az embereket a Kioldások Vidámparkjába, ahol mindenki gúnyt űzhet a neurózisaiból, embertestű varjú vagy akár dühöngő elefánttá válhat. "Nálunk játék lehet mindenki!" - hangzott el. A közönség összegyűlt, lefelőlször mi alkotók fűztük össze sorsfonalainkat egy mandalává: ez lett a csapatunk összetartozásának szimbóluma. A mandala tánc közben egy Weöres Sándor verset mantráztunk: "A föld az égő nyílveesszőt kilötte, a levegő meghasadt előtte, a víz visszavonult a kőbe." Ezután mindenki kapott egy marék búzát, amit a nagy fehér tálba szórhatott, és közben kíváncsi volt valamit. A következő pont a teljes közönség bevonását igényelte, minthogy megalkottuk a világ legnagyobb rezgőkórusát: hatalmas körben álltunk fel, hogy mindenki beleférjen, a karmesterek főleg az Endresz utcai barátaink voltak, de akadtak vállalkozó szellemű kisgyerekek is, akik szívesen emelték fel-le a kezüket. szabályozva így a nagyszámú embergyűrű hangzójának magasságát. illetve mélységét. Mind az öt energia hangját megrezgettük. Azután megkezdtuk körmenetünket az energiák mandalájában, Először mindenkinek át kellett lényegülnie sassá, azután párosával szembeállva egymással tükröt kellett mutatnunk egymásról, majd dühösnek lenni egymásra. Ez volt a vajra. A ratna felé haladva dühöngő elefánttá változott mindenki, majd odaérve egy képzeletbeli lakomán

vehettünk részt, csukott szemmel az ételek neve hallatán csorgott a nyálunk. De aztán kiderült, hogy a torkunk tűnyi vastagságú, és meg fogunk fulladni. Hangosan panaszkodhatunk, hogy minden milyen rossz, milyen szörnyű az életünk. Így varjakká váltunk, és a végén már csak a káromlásunk hallatszott térben. Aztán egy kis padma következett, ahol el kellett csábítanunk valakit, aztán felkérnünk táncolni, kellemes zeneszó kíséretében. Aztán a karma alatt fel kellett húznunk egymást, mint a felhúzható játékkrobotokat, felvenni egyfajta monoton mozgást, majd a rendszer meghibásodott, felgyorsult és felrobbant. Ezután a nagy közös szerepjátékszerű szeánsz után lehetett használni a parkban felépített installációkat.

- Riksfotel: ez egy két személyes (egy hajtó és egy néző) mozgó mozi volt, ami a régi pécsi perces teherkerékpár-vázára szerelt áramfejlesztőből, laptopból, kamerából és projektorból, illetve egy fotelből, és egy állólámpából állt, ami lehetővé tette hogy a jármű menet közben vetítsen a házak falára, bokrokra fákra, táblákra, megállva pedig vándor moziként funkcionáljon. (Kőrösi Márk)
- Démonkifestőgép: Egy furcsa szerkezet, amit egy ember a hátára vehet, és a feje fölött elvezetett kar végéből kijövő ecsettel festheti ki magából démonjait, négykézláb térdelve egy nagy könyvbe, amelynek apjai vastag fatáblák. Az egész testet igénybe vevő feladat közben a gépből kilógó műkéz néha a festő hátsójára üt. Az ecset mártogatása is nehéz feladat, négy színből lehetett választani. (Hajdú András)
- Kerékpárhajtású festőfelület: Egy fatuskókra felültetett kerékpárváz forgásba lendít egy két méter átmérőjű farost kört, amit így mozgás közben lehet festeni. (Knyihár Bence)
- Árnyszínház: Élő esti mese a parkban, első verziója egy kis fekete házikó matt átvilágítható ablakkal, ahol papírból mívesen kivágott figurákat mozgatnak pálcán, és közben alámondással mesélik a történetet, ami egyaránt tanulságos kicsiknek és nagyoknak. A második verzió már egy nagy alagút, megvilágítva egy erőteljes fényfestő géppel, ami színes organikus mintát vetített rá, az alagútba betérve le lehetett feküdni a nagy retextil fotelágyakra, és itt már nagy fél méteres-méteres papírbábok táncoltak, áramoltak az emberek fölött. (Zsin Bence)
- Égő vagina: Ennek első variációja egy rombusz alakú vasváz, aminek a belseje egy puha hungarocell golyókkal kitömött szivacsburka volt, amin egy akkora

rés volt, hogy egy ember könnyűszerrel átfért rajta. A továbbfejlesztett változat ugyanazon a vasvázon parafinolajba mártott retextilból készült el, amit meggyújtva aránylag hosszan, körülbelül negyed órát - húsz percet égett, és a bátrabbak átugorhattak rajta, mert ennek a közepén volt egy rés, de ez az újjászületés már nagyobb bátorságot kívánt. (Korányi Barnabás és Thiesz Angéla munkája)

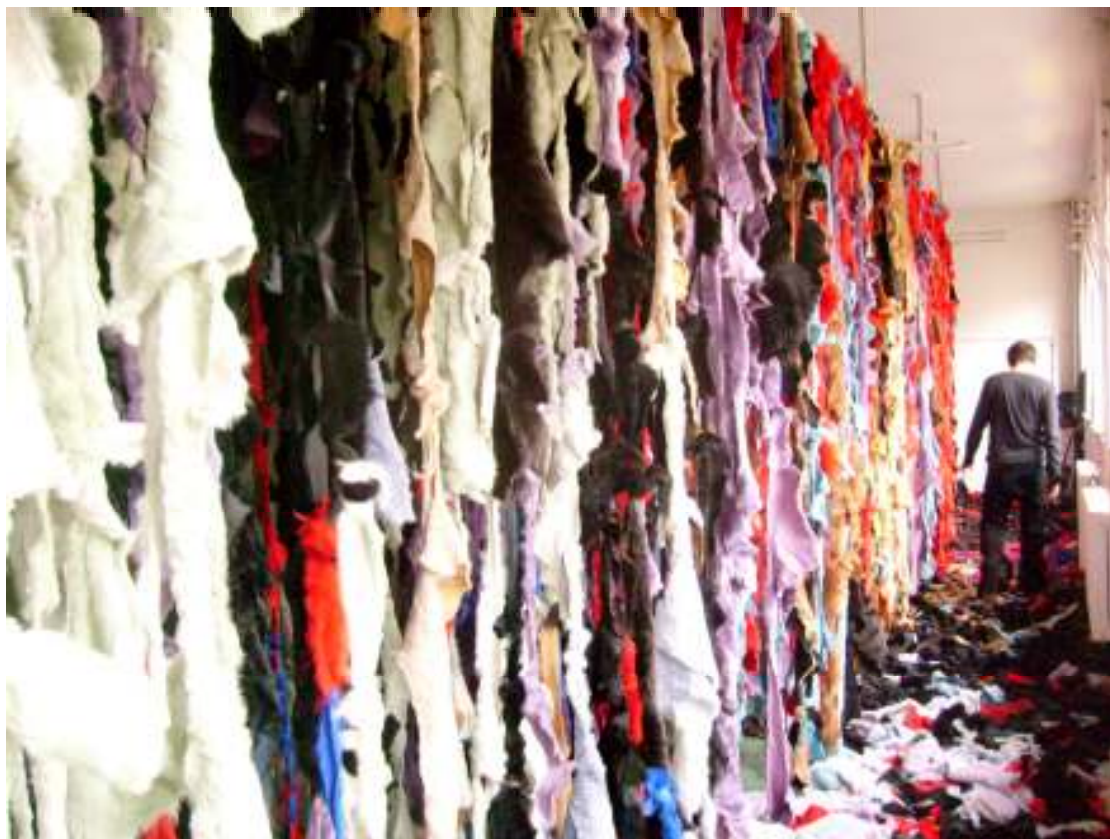
- Ember varsa: a vagina előtt volt kifeszítve két fa közé, mint szülőcsatorna. Fehér madzagból horgolt, kb. hat méter hosszú emberméretre szabott halászháló volt, amin szintén át lehetett haladni négykézláb menetbe. (Zsin Bence)
- Óriás ágy: a Hősök tere után itt is felállított ágy fekvőfelülete háromszor négy méter volt, volt hozzá nagy paplan és párnák, befért hat darab egyszemélyes matrac, tehát teljesen összkomfortos volt, főleg a gyerekek kedvelték a rajta ugrálást, de itt hangzottak el Atom zenés ezeregy-éjszaka meséi is, és remek érzés volt bebújni a paplan alá a nyitott csillagos égbolt alatt. (Thorday Filoména)
- PET palack-aljakból összeálló tó (amik a hulladékházak oldalából lettek az egyik zuhé alkalmával), tükrökkel ékesített fa, hungarocell elemekkel körbeépített bokor, zsákba-pacsi, mécseserdő, hinták, nagy pingpong asztal, kacsalábon forgó házikó, nagy tál, vándordiszkó, málló sárember, és persze az Endresz utcai intézmény lelkes csapatának kiállítása, és megható kisebb színházi előadása. Ők a végén egyébként egy nagyon megható és kedves köszönő levelet írtak nekünk a végén egy írógépen, amit egy performance-hoz vittünk oda a parkba, ami aztán nem valósult meg, de ők megtalálták és használták.

Azért említek néha első és második variációt, mert szeptemberben még egyszer kioldottuk Uránvárost, mert megnyertünk egy kisebb összeget rá a várostól, amiből fedezni tudtuk Hajdú ide és visszautazásait, ez a második alkalom szeptember 13-án volt, szintén nagyszámú közönséggel. (28-39.kép)

Összegzés

Az Üres Tér e rendkívül termékeny munkája és izgalmas eredményei ellenére jelenleg nem rendelkezik állandónak mondható társulattal, ez valószínűleg a folyamatos kísérletezésnek, függetlenségnek, nyitottságnak és a szabad akarat áramlásának köszönhető. Ám története nagyon szép ívet ír le az elzárt keretek közé szorított színház fogalmától a szabadon értelmezett szociális művészet felé, amely a művészetet nemcsak mint nézni és élvezni valót, hanem mint eszközt alkalmazza, sok esetben segítséget nyújtva így adott embercsoportoknak. Jelenlegi pécsi csoportoknak tartott műhelyek: Börtönszínház a Fiataikorúak Fegyházában, halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok (főleg gyerekek) művészeti foglalkoztatása Hősök Terén, az Endresz utcai Életminőség Fejlesztő Szolgáltatások Intézményének közepesen értelmi sérült nappali ellátottjainak tartott színházi tréning, két francia diákszínjátszó csoport a Leőwey Klára Gimnáziumban, és alkalomszerűen a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karos diákjai. Aki mindezt összetartja, és kitartóan vezeti: Körösi Márk, akivel – reményeim szerint egész életre szóló – legújabb projektünk közös gyermekünk megszületése és felnevelése lesz.

Illusztrációk jegyzéke:

1. kép: Kanics Dorottya : Szördzsungel, Kesztyűgár , 2008.

2. kép: Knyihár Bence: Gombeső, Kesztyűgár , 2008.

3. kép: Kerner Miklós, *Cérnatáncoltatás*, Kesztyűgyár, 2008.

4. kép: Korányi Barnabás: Zuhatag, Kesztyűgyár 2008.

5. kép Czimbalmos Kozma Andrea: Szőrmés WC, Kesztyűgyár 2008.

6. kép: Kéri Katinka: Kabátok, Kesztyűgyár 2008.

7. kép: Charlotte Nguyen: *Vénasszonyok nyara*, Kesztyűgyár 2008.

8. kép: Komjáthy Zsuzsa, Vörös Dóra: *Toalett* performansz, Kesztyűgyár 2008.

9. kép: Thorday Filoména: *Ajtók*, Kesztyűgyár 2008.

10. kép: Kanics Dorottya: *Gömb*, Szikorszky 2008.

11- 12. kép: Kanics Dorottya, Korányi Barna: Söröspoharak, PEN 2009.

13. kép: Bábuk, PEN 2009.

14. kép: Utcai performansz, Vidámpark 2009.

15. kép: Vidámpark 2009.

16. kép: Performansz installáció, Remekek Háza 2009.

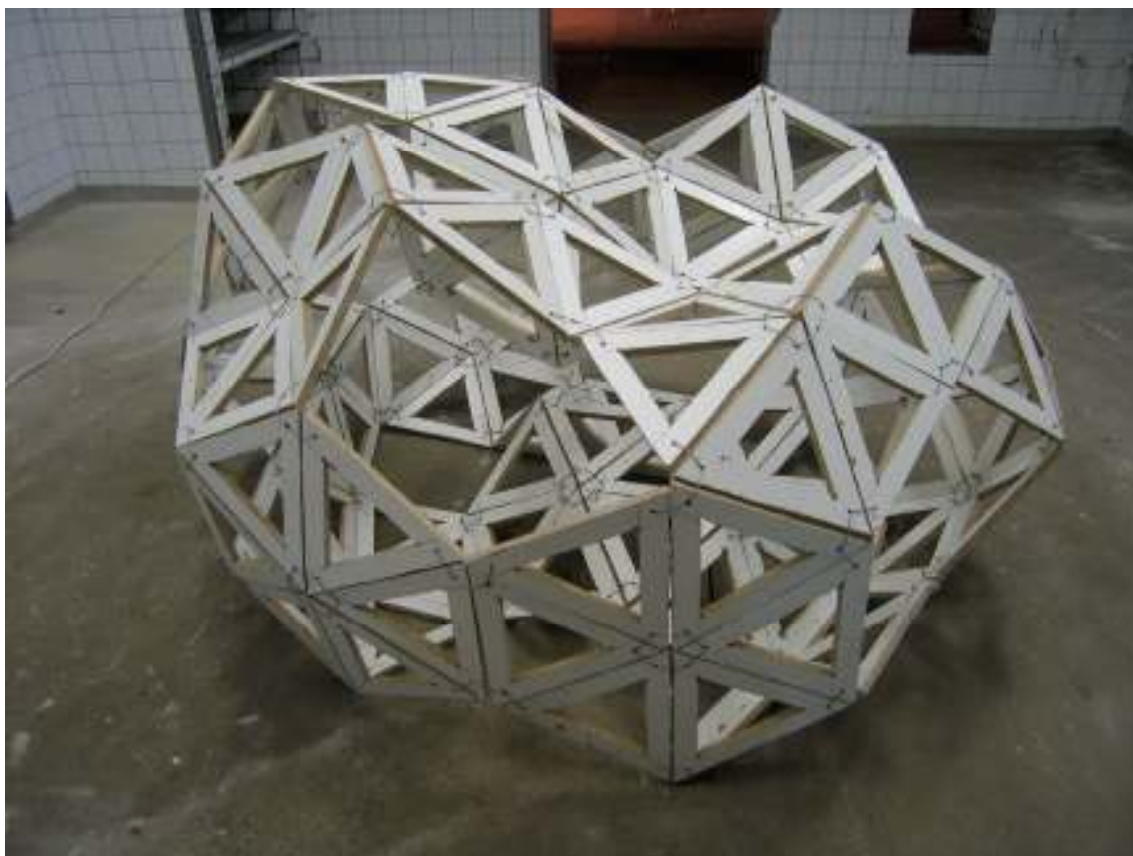
17. kép: Kanics Dorottya: Akciófestés, Remekek Háza 2009.

18. kép: *Lebegő overál*, Remekek Háza 2009.

19. kép: *Korányi Barnabás: Tehén*, Mizo 2009.

20. kép: Korányi Barnabás: *Plazma*, Mizo 2009.

21. kép: Kőrösi Márk: *Tömlős sajtsátor*, Mizo 2009.

22. kép: Kanics Dorottya: *Tetra Rex*, Mizo 2009.

23. kép: Kerner Miklós: *Robi*, Mizo 2009.

24. kép: A Jószerecsét Filmszínház épülete, Hősök tere 2010.

25. kép: Kívánságportrézás, Korányi Barnabás, Kanics Dorottya, Hősök tere 2010.

26. kép: Hulladékházak, Hősök tere 2010.

27. kép: Kanics Dorottya: Mozsizék festmény, Hősök tere 2010.

28. kép: A hősök videóznak, Hősök tere 2010.

kép: A Fal, 2011.

29.

31. Endresz utcai Bázis, Életminőség Javító Szolgáltatások Intézménye, 2011

30. Korányi Barnabás: Gömblakás makett, 2011

32.kép: Felvonulás Uránvárosban, Kioldások Vidámparkja 2011.

33. kép: A világ legnagyobb rezgőkórusa, Kioldások Vidámparkja 2011

34. kép: Sorsfonalak, Szilárd Leó Park, Kioldások Vidámparkja 2011.

5. kép: Zsin Bence: Árnyszínház, Kioldások Vidámparkja 2011.

36. kép: Thorday Filoména: Óriás ágy, Kioldások Vidámparkja 2011.

kép: Kőrösi Márk: Riksfotel, Kioldások Vidámparkja 2011.

37.

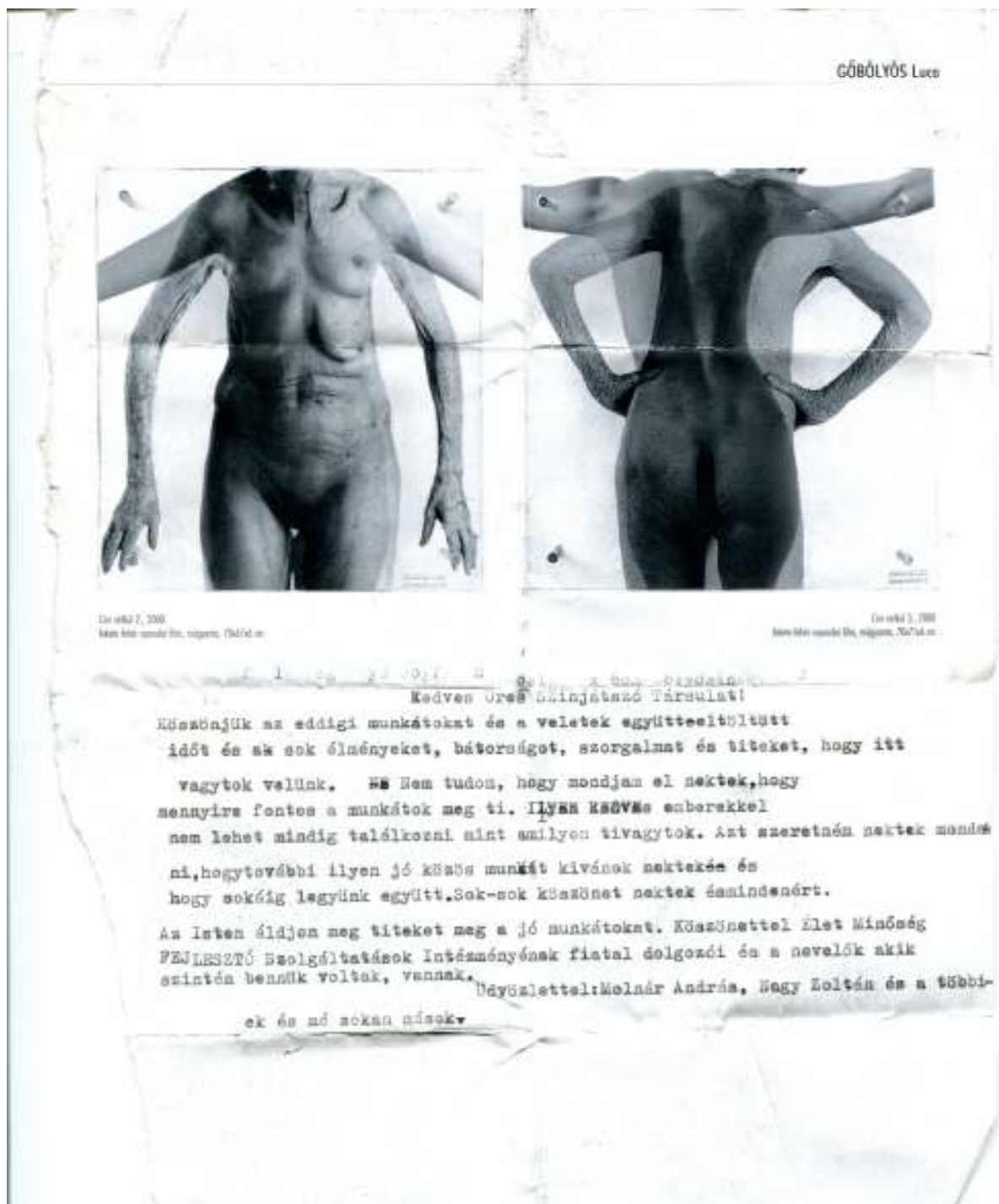
38. kép: Transzparenszek a felvonuláshoz, Kioldások Vidámparkja 2011.

39.kép: Knyihár Bence: Vándordiszkó, Kioldások Vidámparkja 2011.

40. kép: Zsin Bence: Varsa, Kioldások Vidámparkja 2011

40. kép: Ajándék köszönő levél, Kioldások Vidámparkja 2011.

Irodalomjegyzék:

- Csögyam Trungpa: Sambhala, A harcok szent ösvénye (Ursus Libri)
- Csögyam Trungpa: A bölcsesség öt energiája - magánfordítás (Les cinq énergies de sagesse: Comprendre, grâce au bouddhisme, les personnalités, les émotions et les relations humaines, Babelio)
- Banksy: Guerre et spray (Amazon, France)
- Havasréti József: Alternatív regiszterek, A kulturális ellenállás formái a magyar neoavantgárdban (Kommunikációkutatás sorozat)
- Vetésforgó (Retextil kiadvány)
- Weöres Sándor összes versei (Helikon Kiadó)
- Aknai Tamás: Egyetemes művészettörténet 1945-1980 (Nordex Kft. Dialog Campus kiadó)<http://www.dialogcampus.hu>
- Peter Brook: Üres tér (Európa Kiadó)
- Arthur Danto, "The End of Art," in: The Philosophical Disenfranchisement of Art (New York: Columbia University Press, 1986), 81-115
- Danto, "Three Decades after the End of art," in After the End of Art: Contemporary Art and the Pale of History (Princeton University Press, 1997), 21-39.
- David Rodowick, "Impure Mimesis, or the End of Aesthetic," in Deconstructions and the Spatial Arts: Art, Media, Architecture, ed. Peter Brunette and David Wills (Cambridge: Cambridge University Press, 1994), 96-117.,